Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 9 апрель, 1974 шу. • № 43 (5339). • Мах 2 кеп.

БУРУВ ДЕТТАРИЙ СИЙЛЕН ДЕКХАР

Мехкдаьтттен гази дукхагlа яккхара доккхий декхараш хьалхашка латт нйслагlча пятилетка диъалагlча, къоастамбеча шера вай республикерча геологашта, бурув деттараштa. Керда моттигаш тахка а тохкаш мехкдаьтта запасаш lалашъе еза геологаша. Цига сихагlа, кlоаргагlа, дlадодар кlезигагlа долаш бурув тоха дезаш ба республикера бурув деттараш.

Укх шера вай бурув деттараштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Малгобекски бурув деттараша. Бурув тохара хьалхарча квартала план 133 процент кхоачаш а ещ, планал совгlа цар техад 1670 метр гарга бурув. Цунга дlабода мах лохбарахи электроэнерги, химически реагенташ кхоярахи паччахьалкхенна укх шера цар кходаьд 62 эзар сом.

Уж толамаш даха вlаштlехьдаьннад управлене коллективо болх кхетамца вlаштlехьбаккхарах, резерваех бизза пайда эцарах. Сихагlа, кlоаргагlа, дарегlа бурув тохара тlагlертта къовсам лоаттабу ерригача бригадаша, нийса лелаю бурув тохара технологи.

Укх шера хьинаре къахьегаш ба Октябрьски, Старогрозненски, Карабулакски управленей бурув деттараш. Цар массане а кхоачашъяьй бурув тохара хьалхарча кхаь бетта задани.

Социалистически яхье хьалха латтачар иштта хьинаре къахьегарах еррига республика хьанйцача бурув тохара хьалхарча квартала планал совгlа 1132 метр бурув техад. Мехкдаьтта кlеж а тохийташ массехк скважина эксплуатаце дlаеннай цар.

Сиха, кlоарга, дlадодар кlезигагlа долаш бурув тохара опыт йолаш я Малгобекски УБР мастераш Галаев lийса, Варламов Александр Сергеевич керте латта бригадаш. Шоллагlча квартала чотах цар техад 1612 метр бурув. Иштта вай республике дика йовзаш я цу управленера Хамурзиев ХьакIаьша, Папхадзе Гураме кулгалду бригадаши Старогрозненски бурув тохара управленера Гребнев Александр Сергеевич, Чериенко Виктор керте латта бригадаши, кхы дукха яраш а. Цар опыт массане lомае мегаргйолаш я. Республике бурув детарий толамаш кхы а дикагlа хила йиш яр хьалха латтачар санна бурув деттача ерригача коллективаша къахьийга даларе.

Бурув тохилга къаьстта эсала вlартlехьдаьккхад Горячеводски управлене. Хьалхарча квартала план 85 процент мара кхоачашъяьяц цо. Тlадиса паччахьалкхен декхар 1114 метр бурув да. Иштта ледара лел бурув тохилга Грозненски УБР коллективе а.

Уж санна дола кхоачамбоацараш дlахо ла йиш йолаш дац. Бурув тохача хlара коллективо, бригадо тlагlертта къовсам лоаттабе беза уж цlендаь дlадахара а пятилетка диъалагlча шера плани социалистически декхараши толамца кхоачашдара а. Цар даим дага лоаттаде деза партега, советски халкъага КПСС ЦК даь Кхайкарал. Дукхагlча даькъе бурув деттарий балхах тийша да республико мехкдаьтта даккхара паччахьалкхен план кхоачашъелга.

Цудухьа хlара бригада декхарийла я торонех бизза пайда эца, бурув тохара технологи даим нийса а лелаеш авари ца хулийташ болх бе. Цlенхаштта къовсам лоаттабе беза къахьегамен производственни дисциплина телхаерашца, цlендаь дlадаккха деза болх ца беш латташ ха йоаелга. Декхар сенах латт аьнча ,из латт укх шера хьалхарча квартале шоашта тlадиса декхар гlера дlадаккхара шера план кхоачашъяра а хlара коллектив оарцагlъяккхара а.

Цу деша къаьстта йоакхо е еза бурув тохара балхий управленей партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, предприятей, бригадай кулгалхоша. Бурув деттараштa юкъе кхы а шерагlа йоаржае еза социалистически яхь, хьалха латтарий опытах мамогга дикагlа пайда эца беза массанахьа а. Бурув тохача авари ца хилийтара, материалий кхомбара, технологически дисциплина чlоагlъяра дерригa низаш тlадерзаде деза.

Бурув деттарий болх дикагlа вlаштlехьбаккхара шоашкара доагlа дакъа лаца деза материально-технически lалашо еча организацей, бурув деттарий базови предприяте коллективаша. Бурув деттача эшаш йола оборудовани, бурильни инструмент, кхыйола материалаш хаииахьа lалашъе еза цар.

Нйслагlча пятилетка диъалагlча шера плани тlаийца социалистически декхараши толамца кхоачашдара мел эша хьалаш долаш да. Цун керттердар да цу даькъе шоашта тlалатта бехктокхам хlара предприяте кулгалхоша цlенхаштта кхетабар.

Новкъостага МАЗУРОВ Кирилл Трофимовичага

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон Хьа кховзткъа шу дузача дийнахьа дег тlара даькъала вувц Хьо, Коммунистически партен Советски паччахьалкхени воккха деятель

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

Дуккхача шерашка, унахцlена а волаш, дlахо беркате болх а беш вахар хилда Хьа, Кирилл Трофимович, советски халкъа хlама тоадари вай мехка коммунизм котъяккхари духьа.

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

Нов. К. Т. Мазурова Социалистически Къахьегама Турпала цlи ялaрах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Коммунистически партенен Советски паччахьалкхенней хьалхашка доккхий хlамаш карагlдувларах а ваьча дийнахьа дена кховзткъа шу дизарца дувзаденна а Ленина ордени Марси Гони яха дошо медали дlакара а луш Социалистически Къахьегама Турпала цlи лойла КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитела нов. Мазуров Кирилл Трофимовича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 шера 5 апрель.

20 АПРЕЛЕ—ЕРРИГСОЮЗНИ КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

БАЛХАШ СИХДАЬД

Нохч-ГIалгIайчен юрта боахама хьалха латтараша республика берригача лаьтта леладерашка ядаь гуччахьара письмон КПСС Центральни Комитето партеген советски халкъаген даь Кхайкарали хьал а лоацаш, дерригa низаш оарцагlдаьхад Сунженски района Ленина цlерагlча колхоза кхаш леладераша пятилетка къоастамбеча шера бlаьстан балхаш чакхдахара.

Дикагlа йолча агротехнически хана 500 гектар гаргга долча дика тоlдаьча лаьтта бlаьстан юкъе юв культураш сихха дlайийна баьннаб уж. Цул совгlа 71 гектара тlа хьалха хьадоала баьцадаараш дlадийнад. Хlанз шерра социалистически яхь йоаржаяь хьажкlа, гидуаргаш, тlехьа хьадоала баьцадараш дlадувргдола лаьтта кийчдеш ба колхоза механизатораш.

Укх шера 350 гектара тlа хьажкlаш, 146 гектара тlа гидуаргаш кхее лерхl колхозхоша. Цу лаьттана гlулакх дара боккха теркам тlабахийтаб укхаза. Хий декха 14 сагах массехк звено вlашагlъеллай. Хlанале цу лаьтта аханел совгlа йолча майда хий дилла даьннад. Цунца цхьана колхозхоша удобренеш а яхка вlаштlехьдаьккхад гектара хьувкъам лакхбелга. Минеральни удобренеш товсаш ба механизатораш. Царна тlехьа кхашка гlолла чакхйоал культиваторaш.

Дуккхача шерашка кхашка болх беш йоккха опыт lоаяь механизатораш ба колхозе. Хlара дийнахьа нормаш тlехкхоачашъеш укх бlаьстан леношка хургболча хьувкъама лард йоллаш боахк механизатораш Элиханов Ваха, Ачханов Салман, кхы а дуккхабараш.

— Дукха ха йисаяц «цlе шоатта» хьатlакхача. Цу дийнахьа оахоша дергдар белгалдаьд оаха. Цаl мо массавар кханика араваргва. Колхоза территоре тlа, бригадай станашка, фермашка лостам беш къахьегаргда берригача колхозхоша. Даьчох хьахиннар нйслагlча пятилетка чотах дlахьожалергда, — йоах колхоза керттерча агронома Хасуев Махьмада.

Т. АРЧАКОВ.

ХЬИНАРЕ БОЛХ БЕРГБА

В. И. Ленин ваь 104 шу дузача денча хетаяь субботник толамца чакхъяккхара тlатеlla кийчо еш ба тха совхоза болхлой. Цу дийнахьа дергдолча балхашта лаьрххlа план оттаяьй.

Субботнике болх беш хургва юкъера лаьрхlача 280 саг. Механизатораш баьцадаараш дlадувш, сомий бешамашка лаьтта оахаш. сомий гаьнашта зе деча са доалача хlамашта духьала моллаш тохаш хургба. Контора болхлой, хlаьта кхашкарча балхех мукъа бола нах совхоза мастерске, контора гонахьара моттигаш цlенъеш, керда гаьнаш, зизаш догlаш хургба.

Субботнике къахьийга даькка юкъера лаьрхlача 1000 сом ахча нйслагlча пятилетка фонде дlаяулургда.

Н. ЗЕМЦОВА,
Ачхой - Мартановски района «Новосельский» совхоза партийни организаце секретарь.

ДИКА ТОЛАМАШ

Дика толамаш доахаш къахьийгар укх къоастамбеча шера хьалхарча квартале Грозненски «Терек» яхача фирме номер 2 йолча филиала коллективо. Планал совгlа 60 эзар сома продукци арахийцай цо.

Коллективе яьржача социалистически яхье хьалхле лелаю цхьоалагlча цеха мебельщикаша. Къаьстта белгалъяккха еза коммунистически къахьегама цlи лелаю гlандашта эша хlамаш кийчъеча бригада коллектив. Бригадо арахеца продукци дика я. Шоай дийнахьара нормаш кхоачашъю обмотчицаша Висиева Зарас, Гишлакаева Тамаре, Володина Галинас, Вахаева Аннас, кхыбараша.

Хlанз филиала болхлой кийчлуш ба 20-ча апреле хургдолча коммунистически субботнике доккха дакъа лаца. Цу дийнахьа цхьабараш шо-шоай участкашка болх беш хургба, вожаш — территори цlенъеш, гаьнаш дlайогlаш, кlир тохаш.

Цу дийнахьа баьча балхах даьккха ахча нйслагlча пятилетка фонде дlачудала лаьрхlад филиала болхлоша.

О. ШАДИЕВ.

ХАЛОНЕХ БIУ ЦА КЪОЖАБЕШ

Моллагlа дале а керда каралаьца гlулакх юххьанца хала хул, теори дика ховра аьнна практически болх бе волавелча дуккха новкъарленаш нийслу, гlалаташ дувлаш а моттигаш хул. Техникум чакх а яьккха цхи шу хьалха болх бе волавеннача Батаев Лемийна а нийслора халонаш. Тамаш а яцар: воаттlаше «Ассинский» совхоза баьцадaараш леладерий бригада керте оттавир из. 23 саг вар цун бригадаца. Башха дика дацар юххьанца бригадера гlулакхаш, балха дика кхеташ бараш а кlезига бар, къахьегама дисциплина а тоае езаш яр. Бакъда лоацчача хана вlаштlехьдаьлар Лемай балхацара кхоачамбоацараш, дlадаха, бригадах барттайна, цхьоагlо йола коллектив хьие.

— Хала яр сона болх бе волавеннача шера, — дагалувц Лемас дlаяха ха, — практически балха тlехь дlахокха дезаш дар теоретически lомадаьр. Бакъда боккхагlбарий, опыт ярий новкъосталца халонаш эшае мегар сона. Къаьстта чlоагlа хьехар дора цу хана совхоза керттера агроном хиннача, хlанз совхоза директор волча П. И. Вахменина, опытни бригадираша и.н. Фитколенко, Гребенюк, кхычар.

Дукхагlа а лелабе халагlа а бар бригаде хохаш, къаьстта оасар де дезача хана тоъацар болхлой, новкъостал деха дезаш хулар. Иштта хулар цхьатарра кхаьча яьина нарсаш чуэцача хана а. Лемай бригада гlо де оарцагlбоалар лоалахарча бригадай болхлой. Цу шера планагlа чуэца безаш хинна хохаш чунйцар, кхоачашйир нарсий, кобуца план а. Бакъда хlаьта а карагlдаьнначох лоlам хулаш вацар къона бригадир. Цунна ховра тороиаш укхаза дукхагlа йолга.

Цул тlехьагlа шерра шера план кхоачашъяь ца lеш тlаийца социалистически декхараш а тlехкхоачашдеш хьаера хьалха тlехьаюсаш хинна бригада, низ беннаб, опыт lоаяьй цун бригадиро з.

Укх шера кхыча, йоккхагlа йолча бригада керте оттавзьа Батаев. 93 гектаар тlа баьцадаараш кхедеш я цо кулгалду цхьоалагlча бригада коллектив, дукхагlча даькъе помидораши болгарски сибази а долаш. Алхха помидораш хургья укхаза 38 гектар духхьал лаьтта фу дlатоссаши, 35 гектар рассада дlайогlаши йийнараш. Цул совгlа 2500 рама йолаш парникаши 7 теплицеи лелаю бригадо.

Дика хьахиннай рассада, из дика кийчдаьча, нормагlа мел йоагlа органически минеральни удобренеш ехка, макха баьккха шаьрдаьча кхашка дlайогlаш ба, 30 гектар совгlа долча кхай тlа из дlаегlа а баьннаб баьцадаараш леладераш. Укх деношка фу кхай тlа дlатоссаш помидораш дlае кийчлуш я Лемай бригада. Республика юрта боахама хьалха латтачар гуччахьара письмо а ядаь берригa лаьтта леладераш тlахьехаро хьинар аьдаьча баьцадaараш леладераша хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдергхилар тешам болаш да.

М. АДУЕВ.

Ди тlехьа гаргакхоачаш латт Ерригсоюзни коммунистически субботник хула деза ди. Башха дика толамаш доахаш из чакхдаккхара дика кийчбеннаб Аргунски «Пищемаш» завода болхлой. 20-ча апреле чакхдаха деза балхаш белгала а даьха цу гlулакха йола массехк сагах латта штаб вlашагlъеллай.

Ленински коммунистически субботник долча дийнахьа хьинаре къахьегаш хургва заводера 485 болхло, инженерно-технически болхло, гlулакхера нах. Цар арахецаргья 19 эзар сома маьхера тайп - тайпара продукци

Къахьегама вахте латташ боацача болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гlулакхерча наха лостам бергба завода берий беша, бахара-коммунальни боахама коашкя. Цар дlайогlаргья 600 га, 10 эзар кlотарг, гонахьара ахка а аьхка кlир тохаргья 2500 гаьна, хьагул а даь дlалургда 10 тонн тиша аьшк.

Хlара сменагlа нормаш 125—130 процент кхоачашъеш коммунистически субботникагlа къахьега дош деннад фрезеровщика Ибаев Махьмада, токара Махмудов Имрана, электромонтажникаша Золотовский Ивана Межидов Шарипа, кхычар.

СУРТА ТlА (аьрдехьара аьттехьа): механо-сборочни цеха начальник Л. Афанасьева, электромонтажникаш К. Золотовский, Ш. Межидов.

И. ПЛИЕВА сурт.

16 ИЮНЕ СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ХОРЖАМАШ ХУЛ

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ДЕЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛЧА ХОРЖАМИЙ КОМИССЕШКА КАНДИДАТАШ УВТТАБАР

СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча хоржамий комиссешка дlахо а кандидаташ увттабу республике.

Сунженски районерча Щlеча Эскара цlерагlча колхоза колхозхоша массава раьза а волаш Нохч - ГlалгIай АССР-галаш Нохч - ГlалгIай АССР-гара СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта йолча Нохч - ГlалгIай АССР Хоржамий комиссена юкъевахийта шоай викал ваь оттаваьв цу боахамера парте воаца колхозхо Николай Алексеевич Кривцов.

Нохч - ГlалгIай АССР писателий Союза правлене заседани хиннай: цига СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта йолча Нохч-ГlалгIай АССР Хоржамий комиссена юкъеяхийта оттаяьй писательница, КПСС член, республика писателий Союза правлене председатель Раиса Солтамурадовна Ахматова.

Грозненски производственни объединене болхлой, инженерно - технически балхаш дерий, гlулакхерча наьха собране массава раьза а волаш СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта йолча Нохч - ГlалгIай АССР Хоржамий комиссена юкъеяхийта могайнр ВЛКСМ член, цу объединене № 3 йолча цеха швеямотористка Светлана Александровна Юнусова.

Профсоюзий областной Совета Президиума заседане СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта йолча Нохч - ГlалгIай АССР Хоржамий комиссена юкъевахийта оттаваьв КПСС член, профсоюзий областной Совета председатель Олег Семенович Беляев.

Назрановски трикотажни фабрика коллективагара СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта йолча Нохч - ГlалгIай АССР Хоржамий комиссена юкъеяхийта оттаяьй цу фабрика закройни цеха мастер Софья Ахметовна Мальсагова.

Нохч - ГlалгIай областной коммунистически организацегара № 7 йолча Грозненски хоржамий округе гlолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта йолча Окружной хоржамий комиссена юкъевахийта оттаваьв КПСС обкома секретарь Бузуртанов Османа Махьмад.

Мехкдаьтта, химически, газови промышленноста болхлой профсоюза обкома президиума заседане № 417 йолча Сунженски хоржамий округе гlолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете деча хоржамашта йолча Окружной хоржамий комиссена юкъевахийта оттаваьв КПСС член «Малгобекнефть» яхача мехкдаьттен гази доахача управлене профсоюза групповой комитета председатель Тебоев lабазбика Тархан.

Надтеречни района «Знаменский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гlулакхерча наьха собране СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта йолча Нохч - ГlалгIай АССР Хоржамий комиссена юкъеяхийта оттаяьй цу совхозера доярка Магомадова Буша.

ХОРЖАМАШТА КИЙЧО Е ЙОЛАЯЬЙ

Хоржамаш хургдола ди белгалдоаккхаш дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ арадовллашехьа а хоржамашта кийчо е болабелар Грозненски вагонни депо коммунисташ. Хоржамий участке бахача наха юкъе болх бе партбюрос хержар пропагандисташ, агитатораш.

Н. К. Крупская цlерагlча машинаькъахой культура Дворецe агитпункт яьй. Цига тайп-тайпара литература, керда газеташ, журналаш да, балха учет тlайола журнал а дlадоладаьд.

Агитпункта заведующелла оттаваьв И. А Монасиев. Цунца балха ва 40 агитатор, политинформатор, пропагандист. Уж ба дикагlбола производственникаш, коммунистически къахьегама ударникаш, коммунисташ, комсомольцаш, парте боацараш. Царех ба слесараш Я. Филиппов, А. Головатюк, машинист С. Старцев, нормировщик Н. Марченко, иштта кхыбараш а.

А. ГЕОРГИЕВ.

Кийчбала болабеннаб

Грозненски «Красный молот» завода культура Дворецa наlар тlа хьалтехa доал «1974 шера 16 июне СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хул» аьнна доккхача алапаща даь йоазув. Цу денна доккхий къахьегама толамаш даьха накъавала везилга дагадохийт цо хlаранена. Советски наьха вахаре массаза а йоккха событи хиинай мехка керттера lаьдал харжара еш йола кампани. Иштта лерхl укхазарча агитпункта болхлоша СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара еш йола кийчо.

Агитпункта болх, моллагlча а событена хетадаь цо де дезар дика довз цун заведующена парте а къахьегама а ветерана, завода слесара-инструментальщика Горбунов Виктор Степановича. Ткъо шу совгlа ха я ше коммунист хиларах тарра цо из сий дола общественни болх бу.

Ше къаьстта дикка йоккха зал я № 13 йолча хоржамий участка агитпункт чуяр. Дlачума ваьллинге а бlаргагургдолча пенах хьалъэлла улл рама чу доалла СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара хьакъехьара СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ. Саьнга латт хоржамех долча литература выставка. Цига да «СССР Конституци», «СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара хьакъехьара положени», «КПСС XXIV-ча съезда материалаш», «Советаш халкъа lаьдал да» яха а кхыдола а книжкаш. Истола тlа дада керда газеташи журналаши. Хьалтеха йоал агитаторашен политинформаторашен агитационни болх беча кварталий план.

— Хоржамаш дара хьакъехьара Указ ара ма даьллинге а дlаболабир оаха кийчо яра болх,— йоах Виктор Степановича. — Эггара хьалха хоржамашта кийчо яра хьакъехьара агитаторийи политинформаторийи совещани йир. Из санна совещани йир цехий парторганизацей секретаращца а. Кховзткъа совгlа саг ва бахача наха юкъе, харжархошта юкъе хоржамех дола закон дlадовзийташ, царца политически болх беш. Царех дукха а дукхагlбараш коммунисташи комсомольцаши ба.

Царех хlаранена тlачlоглъяь участок я. Хlаранега да ше беш бола болх а беседа еча хана харжархоша шийга деш дола хаттараш а дlаяздеш дола «Агитатора дневник». Нагахьа санна шийга даьча хаттара цу сахьата жоп ца долалойя, шоллагlа юхавахача цунна жоп лургдолаш кийчлу агитатор.

Тха агитаторашен политинформаторашен шоай болх бувз харжархой вахарца, пятилетка укх диъалагlча, къоастамбеча шера план хана хьалха кхоачашъяра уж оарцагlбаха теркам тlабохийт.

Хоржамашта кийчо яра болх дика бераш бувцаш Горбунова белгалбаьхар 11-ча цеха коммунисташ шофераш Лукьяниченко, Зевилов, 12-ча цеха слесарь - сборщик Слепцов, кхыбараш.

Хоржамашта кийчо еча хана харжархошта ергйолча идеологически культурнии мероприятей план я оттаяь. Масала, 5-ча апреле завода культура Двореце хилар харжархошта яь «Сенгара дlайолалу Даьхе» яха сайре, кlирандийнахьа «Геологи — из безаме да» яха кино хьокхаргда, «Кlай халаташ дувха нах» яха беседа ергья.

Иштта йола мероприятеш е лаьрхlай хlара шоаттдийнахьен кlирандийнахьен. 13-ча апреле хургья советски сага деналах йола, челюскинцаш кlалхаоа бахарах йола «Шоашта юкъе даь денал дола гlулакх» яха беседа. Цу дийнахьа къонача харжархошта е лаьрхlай «Заводской огонек» яха сайре а. Хlаьта 14-ча апреле хургья «Са Даьхен законаш» яха беседа.

Харжархой политически сакхетам лакхбара, цар къахьегама хьинар айдара тlаберзабаь ба «Красный молот» заводерча агитпункта берригa болх.

Ю. ЮСУПОВ.

ЦIАГIАРА ЛЕКТОРЕШ

Шалински районе школашка вlашагlъелла болх беш я 680 лекторий. Царна юкъебоагlа хьехархой, хlаьта лектореашта кулгалдеш ба школай директораши дешара даькъа заведующеши.

Укх деношка парте райкомо совещани йир цlагlарча лекторей кулгалхошца. Цига гулбеннараштa йоаггlаш йола инструктаж елар хоржамашта хьалха бе безача агитационно-массови балха хьакъехьа.

Хоржамаш хилалехьа наха юкъе беш бола кхетама болх дика вlаштlехьбаьккхаб нов. Нучаев директор волча № 1 йолча Шалински юкъерча школе, нов. Демильханов директор волча Мескер-Юртарча юкъерча школе, нов. Дохтукаев директор волча Курчалоевски юкъерча школе, кхычахьа.

Лектораш каст - каста хул шоашта тlачlоагlъяьча улицашкеи кварталашкеи, цар наха дувц советски хоржама системах, социалистически демократе принципех, юртхой тlахьех керда къахьегама толамаш даьха хоржамаш хула ди белгалдаккхара.

А. КУИМОВ.

ЮРТА БОАХАМ — КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

КПСС Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи партийни организацей актива собранера

Оаха хоам баь махиллара, 5 апреле чакхъяьннача КПСС Нохч - ГІалгІай областной а, Грозненски городской а партийни организацей актива собране дийцар эрий даьда лаьтташ карадерзадаь 20 шу дизара хетаяь Алма-Ате хиннача торжественни заседане Л. И. Брежнева даьча къамаьлага хьежжа областной партийни организацена хьалхашка латтача декхарех дола дош. Цу хьакъехьа доклад яьча КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина белгалдаьккхар, берригача советски наха санна Нохч - ГІалгІайчен къахьегамхоша а эрий даьда лаьтташ карадерзадаь 20 шу дизарца дувзаденна нов. Л. И. Брежнева даь къамаьл дег тІара къоабалдаь тІаийца хилар.

КПСС ЦК Генеральни секретара ше Алма-Ате къамаьл деш керда лаьтташ карадерзадеш вай парте, паччахьалкхено, берригача советски наха баьча Іаьламате боккхача балха итогаш яьй, парте аграрни политика кІоарга анализ яьй, хІанзарча этапе юрта боахам дегІабоалабара керттера лостамаш белгалдаьд, вай мохк социально-экономически дегІабоалабара лоархІаме проблемаш оттаяьй.

Вахаро ше маярра бакъйолга хьагойт вайга парте аграрни политика. ХІара шера дукхагІа хул вай мехка хьайоаккхаши, хІаьта паччахьалкхенга йохкаши йола лаьттани хьайбайи продукташ. Юртбоахама производства эффективность даим лакхлуш йоагІа, колхозахой, совхозий болхлой алапеш тІа-тІа алсамдувл.

КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленума решенеша, юрта боахама интенсификацин специализацин яра парте XXIV съезда белгалъяьча программа чІоагІа новкъостал даьд Нохч-ГІалгІайчен юрта боахам дегІабоалабара а. НагахЬа санна 1953 шера гектара тІара чуэца ялат ворхІ центнер хиннадале дІадахача шера чуденар кхоза дукхагІа — 21 центнер хилар, хІаьта дерригa доаккхаш дола ялат тІаь шера 172 эзар тоннагара 1973 шера 508 тоннага кхоачаш дукхагІа хиннад.

Партийни актива собране чІоагІа теркам тІабахийта дийнар юрта боахам дегІабоалабеча хьалхашка уттача халонех, дииза дисача декхараштен колхозийн совхозийн коллективаш балха долаш долча цІенхашттача кхоачамбоацараштен коммунистий уйла тІаззар. Докладчика а, пренеех къамаьл даьчар а дукха масалаш кхийлар юрта боахама культурай хьувкъам лакхбара йолча ерригача торонехи резервиехи республике бизза пайда эцаш боацилга хьа а гойташ. 1973 шера республике хІара гектара тІара чуийца ялат юкъера лаьрхІача 21 центнер хиннача метте 35 боахаме кхедаьр 15 центнер мара дацар. ТІехьдусача боахамашка лоха я лаьтта леладара культура, даим санна тІехьдоах эаьб кийчъелга, ялат дІадийна даккхаран из чуэцаран цаІ ах — шинъ бутт хайоаю, механизмех пайда во нйбу.

Доккхий декхараш латт республика юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка пятилетка дийлагІча, къоастамбеча шера. Кхаш леладерий 515 эзар тонн ялат кхеде а цох 155 эзар тонн йохка а еза. Паччахьалкхенга йохка еза 190 эзар тонн шекара свекла, 108 эзар тонн баьцадаараш, 44 эзар тонн сом, 102 эзар тонн комсаш.

ЧІоагІа дииза даргдоацаш хІама да цхьатарра хьалаш долча колхозашка, совхозашка эргаш доаца хьувкъамаш кхедар Іалашделга. Къаьстта теркам тІабахийта беза хьажкІаш кхеяра, республика боахамаша из культура хІара гектара тІара 35—40 центнер йоаккхаргйола хьалаш хьадииза даргдац.

Лаьттан доал дар тоаделгеи шоай лоІамагІа сов лаьтташ дІалувцачарца тІагІертта къовсам лоаттабелгеи хьадийхад партийни, советски, юртбоахама органашкара.

Юртбоахама техниках кхетамца пайда нйбелга вІаштехьдоаккхаре вайна хьахулар дукха дукхагІа хургдар. Технически гІулакх лерттІа ца лоаттадари механизаторски кадраш ца таьари бахьан долаш тракторашеи кхыча машинашеи эзьа латташ дукха ха йоаелга кхы ла йиш йолаш дац.

Иштта, Шелковской района «Красный пахарь» колхозе 67 процент мара бац механизатораш, «Гудермесский» совхозе — 69 процент, «Назрановский» совхозе — 77 процент.

Юкъмоттигерча декхарех цаІ да кхашкара чувцача культурай хьувкъам лакхбелга. Республике дерригача боахамашка фуна ялат кхеделга Іилман ларда тІа оттаде деза. Къаьстта во латт бІаьсти ювча культурай фу Іалашдари из дІадувча кондицега кхоачадари гІулакх Назрановски, Шалински, Нохчой-Юртовски районашка.

ТІа-тІа дукхагІа хьаух республика боахамашка минеральни удобренеш. Царех нийса пайда эц «Ассиновский» совхозе. Цудухьа укх пятилетка кхаь шера юкъера лаьрхІача хІара шера гектара тІара 227 центнер баьцадаараш кхедаьд боахаме. Бакъда дуккхача боахамашка во пайда нйбу минеральни удобренеех.

Республика юрта боахам дегІабоалабара чІоагІа лоархІаме да хий дехкача лаьттаех лерттІа пайда нйбар. Лаьтташта мелиораци яра кхаь шера 53 миллион сом ахча дІадахийтад.

ХІанз республике 117 эзар гектар лаьтта хий дехкаш да. Цхьабакъда царна массанахьа доагІача тайпара доал-м дац. Кхаь шера юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара чуийнад 24,4 центнер ялат, из геттара кІезига да. ВІаштІехьдаргдий лакха хьувкъамаш кхеде, нагахьа санна 1972 шера вІалла хий ца дуллаш 8,4 эзар гектари 1973 шера — 10,1 эзар гектари хий дехка лаьтташ дита хилча. Цу тайпара дар кхы нийсдалийта йиш яц. Укх шера хий дехкача хІара гектара тІара 35—40 центнер гурахьа дув ялат, 40—45 центнер хьажкІаш, 200—220 центнер баьцадаараш кхеде деза...

Докладчико белгалдоаккх нов. Л. И. Брежнева ше Алма-Ате къамаьл деш хьайбай боахам дегІабоалабара а чІоагІа теркам тІабахийта хилар. Цу даькъе цига белгалдаьр вай республикана а чІоагІа лоархІам болаш да. Укх шера план кхоачашъярах далац гІулакх, пятилетка дІадахача шерашка тІадиса декхар дикка тІера даккханза даргдац. Вай гІадвуг хьайбаш леладераша хьалхарча квартала план дикка кхоачашъяро. Паччахьалкхенга соахка цу юкъа декхачул дикка тІех дехкад дулх, шура, фуаш. Масала, Шалински районо дулх дохкара квартальни план 128 процент, шура йохкара — 120, фуаш дохкара — 112 процент кхоачашъяьй. Толамаш даьхад Сунженски, Урус-Мартановски, Малгобекски, кхыча а районий хьайбаш леладераша.

Бакъда, республике хІанз а йолаш я хьайбай продукце кхьадола тайпаш дохкара хьалхарча квартала планаш кхоачаш ца еш йиса 27 колхоз и 13 совхоз. Царех я «Джалка», «Минеральный», «Экажевский» совхозаш, Гудермесски района «Кавказ», Наурски района «Россия» яха колхозаш. Укх шера паччахьалкхенга вай дохка деза 35 эзар тонн дулх, 82 эзар тонн шура, 71 миллион фуъ, 4150 тонн тха. Из соахкерчул дикка дукхагІа хул. Декхар низкъала дале а кхоачаш дулургдолаш да. ЧІоагІа лоархІаме да хьалха латтарашта карагІдаьннар шерра дІадовзийтилга. Масала, «Ингушский» совхоза доярка А. Д. Кавтоевас соахка хІара Іаттагара 3779 килограмм шура яьккхай, хІаьта совхозе юкъера лаьрхІача яьккхар 1624 килограмм мара яц. Староюртовски птицефабрика коа тІара оалхазараш леладеча Ш. А. Лаласвас соахка хІара нана котама тІехьара 216 фуъ гулдаьд, хІаьта фабрике юкъера лаьрхІача гулдаьр — 176. Наурски района Ленина цІерагІча колхоза вокххагІволча жа Іуя Э. Хамидова бригада хІара бІаь жийна тІехьа 150 Іаьхар хьалкхебаьб, хІаьта колхозе юкъера лаьрхІача кхебаьр—91. Сунженски района «Победа» колхозе хьакхарч лелаеча Е. Е. Шульгинас хІара нана хьакханна тІехьара 18 хурск хьалкхеяьй, хІаьта колхозе юкъера лаьрхІача — 13. Ужаш еций пайла эцанза йола торонаш!

ЦІенхашттан бехктоккхам чІоагІа айбаьи леладе дезаш гІулакх да доакъар Іалашделга. Вай цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи хІанз а кІезига Іалашъю йол, силос, хІаьта доакъар кхом беш дІаахийтац. ХІанзле тоаяь яккха еза доакъар Іалашлу техника, дикача технологех пайда а эцаш лоацача хана доакъар Іалашдаь доаккхилга дииза даргІац.

Дукхагla теркам тІаахийта беза хьайбай фу тоадара, Іуйлаш юхаметтаоттадара, доахан Іаьхар а дусилга дикка кІезигдара. Ла йиш йолаш дац Урус-Мартановски районе хІара бІаь Іатта тІехьа 61 Іаса мара ца кхеделга. Дукха доахан Іахара дус Надтеречни, Сунженски районашка.

Докладчико декхараш хьалхашка оттаду хьайбаш дикагІа кхабара, республике хьалкхедара чІоагІа аьттув боалийташ дола жа дукхагІа дебадара даькъе.

Къаьстта лоархІам баь дийцер юртбоахама производства экономически эффективностах дола дош. Декхар оттадаьд хьайбай продукци яккхарга дІабохийта къахьегами средствашй кІезигъяра. Из деча лоархІаме да фермашта комплексни механизаци яр. Бакъда дуккхача боахамашка оборудованех лерттІа пайда эцац.

Ше Алма-Ате къамаьл деш Л. И. Брежнева белгалдаьккхар, йоах докладчика, дІаяхача замангара вайна юхейиса дуккхача доакъоех латташи ектаении структура йолча производства юрта боахаме Іилман -технически процесс чакхйоаккхилгеи цун интенсификаци елгеи юхадетт аьнна. Из ала йиш я вай республика юрта боахамах а. Юртбоахама производства интенсификацин специализацин яра вай кхы а кІезига даьд, республике болх беш долча специализированни боахамашта керда гІулакх чІоагІа пайдане долга хьахьокхаш дале а. Нохч - ГІалгІайчене юрта боахама производства специализацин концентрацин яра тІехьара вариант кийчъеш я хІанз республика Госплан, министерствашй ведомствашй, КПСС райкомаш, горкомаш, горраисполкомаш, шоацца дакъа лоацаш колхозийн совхозийн специалисташ а болаш.

Докладчика дийцар укх шера хьалхарча квартале промышленносто баьча балха цхьайолча итогех. Продукцена реализаци яра план республика 101,2 процент кхоачашъяьй. Цхьабакъда, ерригача предприятеша ца болх ритмичнои оттабаьча боарамагІен. Производства экономически эффективность лакхъяла, мощностех дикагІа пайда эцаш, производства чура резерваш балха юкъе ца йоалайича яргьац.

Халкъа боахам шерра дегІабоалабе безаш хиларо вайгара дІадех цун ерригача звеньяшка боккъонца партийни балха методаш чІоагІъелга. Боахама кулгалхой бехктоккхам айбе беза, моллагІа гІулакх шоаш чакхдоаккхача хана паччахьалкхен юкъара хьашташ дип ца луш хила беза уж. ЧІоагІа лоархІаме да къахьегамхой инициатива массе тайпара хьалхацари социалистически яхь шерра йоаржаяри.

— КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума решенешеи целинникий юбилей езъеш Л. И. Брежнева Алма-Ате даьча къамаьлои чІоагІа хьинар айдаь къахьегаш ба тха района къахьегамхой, — аьлар пренеех эггара хьалха къамаьл дІадоладаьча КПСС Надтеречни райкома хьалхарча секретара **П. Д. Лопатина.**

Района къахьегамхой шоашта карагІдаьннар кхы а алсам а доаккхаш пятилетка дийлагІача, къоастамбеча шера толамаш даха лаьрхІа ба, — йоах оратора. Хьалхарча квартала план районо тІеххоачашъяьй. ЛийрхІачул совгІа дехкад паччахьалкхенга дулх, шура, фуаш.

Къаьстта теркам тІаоз нов. Лопатина юрта боахама специализаци яра деша, белгалдоакх из гІулакх вайцига чІоагІа мела чакхдоаккхилга. Иштта, района ворхІ совхоз комсаш кхеяра специализаци яь йоллаше а царна кхы а 10—18 тайпа продукци йохкара план еннай. Цу гІулакхо комсашта боагІача тайпара теркам тІаухийтилга вІаштІехьдалийтац.

Шоай боахама специализаци яр мел пайдане хиннад а, цо совхоза экономикага чІоагІа вчз болийталга а дика хьахьекхар къамаьл даьча Ачхой-Мартановски района «Новосельский» совхоза директора **А. Т. Харикова.** Цу хьакъехьа дукха масалаш кхийлар цо. 1970 шера совхозо кхедаьд 2800 тонн баьцадаараш, хІаьта 1973 шера — 6500 тонн. Боахаме ийса пайда нйбу минеральни удобренеех, кхаш лерттІа гІулакх деш леладу.

Лакха хьувкъамаш кхедаро йиш хилийтай продукцега дІадолар кІезигде. 1973 шера хьахинна цІена пайда 902 эзар сом да, 1967 шера 39 эзар сом мара ца хиннача.

Совхоза коллективо укх шера социалистически декхар тІаийцад 6000 тонн баьцадаараш 5000 тонн соми бохкара. Нов. Харикова партийни актива собране хиннарашта тешам белар пятилетка дийлагІча шера шоай совхоза къахьегамхоша керда толамаш доахаргхилара.

Сунженски райисполкома председатела **Б. С. Шадиева** белгалдаьккхар Л. И. Брежнева Алма-Ате къамаьл деш аьннар проблемаш кхоачашъяро юрта боахам чІоагІа дегІабоалабеи кхийн фермайн болхлой къахьегам эргабоаккхаш тоабси йиш хулийтаргья, аьнна. Цхьабакъда, из ишта хилийтара дукха болх бе безаргба. ЧІоагІа лоархІаме да хІара гектара тІара чуэца хьувкъам лакхбелга. 1973 шера района боахамаша хІара гектара тІара 25 центнер ялат даьккхад. Ялат дІадувш дола кхаш а шердаьд. Цу дерригие йиш хилийтай чуэцаш дола ялат алсамдаккха.

Укх шера шоаш лерхІар чакхдаккхара дукха гІулакхаш кхоачашде дезаш ба юртара къахьегамхой. Къаьстта уйла тІаихийта леладу оаха хий дехка лаьтташ. Оаха кийчваьа 290 поливальщик, хьажкІаш кхееча механизированни звеношта юкъегІоргба уж. Тоаяь латт ерригa 70 хий дехка установкаш.

Лаьтташка хий дехкара гІулакха хетадаь дар опытно-мелиоративни станце директора **В. А. Новака** къамаьл. ХІанз а республике кІезига дац хий дехкача лаьттаех лерттІа пайда ца эцаш дола боахамаш. Иштта, гурахьа дув кІа юкъера лаьрхІача гектара тІара 24,3 центнер мара чудена дац. Изза хьувкъам кхы тІа цхьакха хІама дІа а ца дохийташ хий ца дехкача лаьтташкара а чуба йиш я.

ХІанз а шерра йоаржаяц республика кхаш леладерий толашагІйола опыт, цу даькъе тха станце Іоаяр а, яхаш дувц дІахо нов. Новака. ХІаьта бехк баккха боагІа тха опытно - мелиоративни станце болхлоех шоашта карагІдаьннар цар производствана юкъе ца кхахьарах.

Цул тІехьагІа къамаьл даьча Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза председатела **Н. П. Травина** аьлар Алма-Ате хиннача заседане КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьл шоай колхозхой боккхача безамца Іомадеш хилар. Целинни лаьтташа йиш хилийтар мехка доаккхаш дола ялат алсамдаккха. Парте Іаьламате дукха ду мехка кхыча районашкара юрта боахам дегІабоалабара а, цу даькъе Нохч - ГІалгІайчене а.

ДІахо нов. Травина дувц специализаци еш шоашта духьала уттача цхьайолча халонех. «Путь к коммунизму» яха колхоз хьакхий дулх даккхара лостам болаш я, цхьабакъда из декхарийла ю дукха кабуц, помидораш, нарсаш, кхыйола культураш кхее.

Оратора дІадех мелиоратчани балхаш сихагІа чакхдоахилга, тух доалла лаьтташ карадерзаделга. Уж балхаш чакхдаха дезараш республикански организацеш я, колхоза шиі ниа дІакхачац уж леладара.

Трибуна тІа ва республика мелиорацен хин боахамеи министр **Е. В. Тумсоев.** Цо аьлар: — Республике болх беш я 10 хий дехка система, 6 эзар гидротехнически гІирс ба, шоай балансе 1375 километр дІоахал дола каналаш а долаш. Цхьабакъда цу дерригнех боагІаш бола пайда эцац вайцига. ДикагІа хьалъе йоагІа хий дехка керда системаш а. ЧІоагІа гоаду Алханчуртски каналах хьакхета Ачелукски апар доагІача тоатола реконструкци елга. БоагІа а боагІаш бехк баккха беза «Севкавгипроводхоза» Нохч - ГІалгІай филиалах. Хин боахама гІишлош хьалъяра эша проектно - сметни документаци ханнахьеи дикеи цар кийчдеш ца хиларах.

Гулбеннарий теркам тІаозаш цар Грозненски района «Атагинский» совхоза хьажкІаш кхееча механизированни звено кулгалхочо **Ш. Гайтамирова** къамаьл. Цо белгалдаьккхар производствана концентраци специализаци елга дІадехаш Леонид Ильич Брежнева Алма-Ате къамаьл деш аьннар шоай совхоза къахьегамхоша дег тІара къоабалдаь хьаллацалга. ХІанз совхоза кхашка чуйина болх беш латт. 600 гектара тІа дІабийна баьннаб горохаца эбаь кен.

Тха звенос укх шера 200 гектарах хІаране тІара 54 центнер фуалъяха хьажкІаш чуэца лаьрхІад. ХІаьта 100 гектара тІара 250 центнер моша доакъар доаккхаргда. Нов. Гайтамирова йоах, республика мелиорацен хин боахамеи министерства кхы а 1971 шера эша ахча хьожадаьдар тха 500 гектар лаьтта хий дехкара кийчдара. Декабрь бетта уж кийча да аьнна хьаделар. Цул тІехьагІа гучадувла доладелар доккхий кхоачамбоацараш. ГІишлошъераша гІалаташ дІадоахаргда аьннадар, цхьабакъда, шоай дош кхоачаш-м данзар цар. Цу гІулакха бехке, волчунгара доагІар цІенхашттта хьадеха деза.

Республика колхозийн совхозийн машинно - тракторни паркаx пайда эцилга тоадара даьчохи дІахо йсдача хана де лерхІачохи дийцар укхаза «Сельхозтехника» республикански объединене начальника **И. В. Аванесова.**

Укх тІеххьарча шерашка республика боахамашта дукха керда тракторш, комбайнаш, кхыйола машинаш еннай. ДукхагІа лоаттаю минеральни удобренеш а. Цхьабакъда, техниках а, удобренех а кхетамца пайда эцац цхьадолча боахамашка.

Оратора тІахьийхар ялат хьаккхари ардари къаьст-къаьста долаш чуийделга массанахьа вІаштІехьдаккхара. Цу гІулакхо йиш хулийт комбайнай овсарле лакхъе, чуэца ялат кондиционни хилийтеи из ца дайтен.

Къамаьл де дош лу Назрановски райисполкома председатела **Ф. У. Тамаева.** Цо аьлар, Л. И. Брежнева Алма-Ате хиннача заседане эрий даьда лаьтташ карадерзадеш баьча балха итогаш яьй, юрта боахам дІахо йодача хана кхы а сихагІа дегІабоалабара де дезараш белгалдаьд. Из дерригa шоай дииза даргдоаца гІулакх санна тІаийцад района юрта боахама къахьегамхоша.

Юрта боахама культурай хьувкъам лакхбара шоашта Іаткъаш долча кхоачамбоацарех дийцар нов. Тамаева. Царех цаІ да республика хлебопродуктай управлене боахамашта лоаттаду бІаьсти ювча культурай фу во хилар, из бахьан долаш тІехьадоах ялаташ дІадийна доахилга.

Районе болх беш ба хьайбай боахам промышленни ларда тІа баккхара. Сунженски района боахамашца цхьана хьайбай продукци кийчъеча производствана коопераци яр духьа мероприятеш белгалъяьй оаха.

Къаьстта теркам тІабахийта дийцар актива собране партийни, советски, юртбоахама органий болх тоабара гІулакх. Цу органаша даим шоай балха юкъмоттиге лоаттаде деза КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.). Пленума решенеша дІадеххача тайпара кадрай бехктоккхам айбар, уж инициатива йолаши тІадиллача гІулакхах кайоалаши хилийтар, юртарча къахьегамхошта хьалхашка латта декхараш кхоачашдеча колхозийн совхозийн партийни организацей влияни лакхъяра гІулакх.

Республика юрта боахам дІахо йодача хана айбара дешаш тІехьадаха йиш йоацача таханарча декхарашца дувза а дувзаш дийцар укхаза. ХІаьта цу хьакъехьа хІанз керттердар бІаьсти дув ялаташ дикагІйолча агротехнически хана дІадийна доахилга да.

Партийни актива собране тІаийцача соцам тІа юрта боахама специализацин концентрацин яра, из промышленни ларда тІа баккхара, техниках и удобренеех дикагІа пайда эцара ховдамбола мероприятеш белгалйир, 1974 шера заданеши социалистически декхараши кхоачашдара шерра яхь йоаржаяь пятилетка дийлагІа шу толаме чакхдоаккхилга республика партийни организацешкара, берригача коммунисташкара дІа а дехаш.

РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

1974 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛЕ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Партега, советски хьалкъага КПСС Центральни Комитета даьча Кхайкарало чІоагІа къахьегама хьинар айдир. КПСС ЦК Кхайкарала жоп а луш арахеца продукци дукхагІа, дикагІа, дІададар кІезигагІа долаш къахьегара шерра социалистически яхь йоаржаяьй встречни планаши социалистически декхараши толамца кхоачашдара тІагІертта къовсам лоаттабеча промышленноста дерригача доакъой болхлоша.

Данней анализо хьахьокх 1974 шера хьалхарча квартале республикерча дуккхача промышленни предприятей коллективаша дика толамаш доахаш нйслагІча пятилетка дийлагІа, къоастамбу шу толамца дІадоладаь хилар.

●

ПЛАНАЛ СОВГІА АРАХИЙЦА ПРОДУКЦИ

Еррига республика хьайийцача 1974 шера хьалхарча квартала план 101,2 процент кхоачашъяьй, планал совгІа реализаци яьй, 4,2 млн. сома маьхерча продукцена. Хьалхарча квартала план эгтара дикагІа кхоачашйир химически, маьхкдаьттахимически промышленносто, цу даькъе коллективаша план 2,7 процент тІеххоачашйир, машинашъечеи металлообработкан — 2,9 процент, хьунеи хьу чакхйоахачеи промышленносто — 8,8 процент, кхачан промышленносто — 8,4 процент.

Планал совгІа даьккхад 8 эзар тонн мехкдаьтта, 3 миллион кубически метр газ, 370 тонн ацетон, 3,9 эзар кубически метр херх хьекха хьу, 11,8 эзар тІехьнахьа дувхаду пазата барзкъаш, 580 эзар условни банка консерваш, 1841 тонн мерзача шурий продукци, кхыйола изделеши продукташи.

1974 шу эгтара дикагІа дІадоладаьд Грозненски химически комбината, Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, гІишлой материалийи гІишлой индустреи Аргунски комбината, Ермоловски леспромхоза, швейно - производственни объединене, гормолкомбината, № 3 йолча хлебозавода, кхыча предприятей коллективаша.

Цу предприятешка арахеца промышленни продукци дикка дукхагІа я 1973 шера хьалхарча квартале арахийцачул.

Планови заданеш кхоачаши тІеххоачаши яьй шерра социалистически яхь йоаржаярах, машинехи оборудованехи бизза пайда нйбарах, хІара предприяте йолча кхыча ерригача резерваех пайда нйбарах.

●

ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА БЕХКТОКХАМ АЙБЕ

Промышленносто беш бола болх пайданегІа хилийтара лоархІаме хьалаш да хІара предприяте, объединене планаш кхоачашъяр. Цунца дувзаденна белгалдаккха дезеш да хьалхарча квартала план кхоачаш ца яь промышленни предприятеш февраль бетта хиннарел кІезигьеннанлга.

Цхьабакъда, продукцена реализаци яра хьалхарча квартала план кхоачашъяннзар 16 промышленни предприяте коллективаша, цар паччахьалкхенна дІа ца луш йисай 2 млн. совгІа сома маьха продукци.

Хьалхарча квартала планови заданеш кхоачашъяьяц нефтегазови управлене, производственно - товарни контора, кога гІирс беча фабрика, «Чечено-ингушстройматериалы» объединене, Назрановски трикотажни фабрика, йий доаккхача завода, кхыча предприятей коллективаша.

Из бахьан долаш халкъа боахамга дІа ца кхоачаш йисай тайп - тайпара дукха продукци. Эггара чІоагІагІа тІехьаюсачарех я йий доаккха завод, Назрановски трикотажни фабрика, Грозненски кога гІирс бу фабрика.

Дуккхача хана дезз тІехьаюсаш я цу предприятей коллективаш. ЦІенхаштта цу предприятей балхага хьажа веза ха хьатІаэттай.

Цхьайолча моттигашка планаш кхоачаш ца яр дувзаденна да бедал хаппахьа ца лоаттаярца, материалаши комплектующи изделеши Іалаш ца ярца, иштта къахьегам эсала вІаштІехьбаккхарца, производственни процессашта механизаци яр эсала хиларца, завода чура хозрасчет йоацаш хиларца.

●

ЕРРИГА РЕЗЕРВАШ ЮКЪЕКХАХЬА

Промышленни продукци дукхагІа хилийтара йолча резерваех пайда нйбац болх бе йолаенна мощносташ дуккхача хана кара ца ерзаяр бахьан долаш. Масала, Назрановски трикотажни фабрикерча мощностех кхоалагІча даькъах мара пайда эцац.

1974 шера хьалхарча квартале цу фабрика коллективо паччахьалкхенна дІа ца луш дисад 324 эзар чухьнахьа дувхаду пазата барзкъаш, из хул 1973 шера хьалхарча квартале арахецарел 41 процент кІезигагІа.

Йий доаккхача завода реконструкци яь яле а йий арахецара план 88 процент мара кхоачашъяьяц цо, из хул 1973 шера хьалхарча квартале арахийцар миссел.

Укх шера январь бетта хьалъяьяьннай цементни завод, цун мощность а карaерзаелга эсала лел. Март бетта арахеца езаш хиннача 17 эзар тонна меттел арахийцар 11,3 эзар тонн мара яц, вешта аьлча 66 процент.

Промышленноста продукци дукхагІа хилийтара керттера резерв я къахьегама овсарле лакхъяр.

Цхьабакъда, къахьегама овсарле лакхъяра хьалхарча квартала план кхоачашъяьяц республикерча 36 предприяте.

Цхьайола моттигаш нйслу къахьегама овсарле лакхъяра чотах а доацаш а совбола болхлой дукхагІа лелабара чотах производственни план кхоачашъеш.

Аргунски аьшкабетона изделей завода коллективо хьалхарча квартала план 107 процент кхоачашъяьй, хІаьта къахьегама овсарле 11 процент лохъеннай. Цу тайпара гІулакхаш да Вознесенски газ чакхйоахача заводе, кхыча предприятешка.

Заводашка, фабрикашка хІанз тІехьа балха ха зехьа дукха йоаю. Цхьан сага дІалаьрхІача хІара шера 15 балха ди зехьа доаду. Уж йоккхий резерваш я. Предприятей кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша де доагІар дац балха ха кІезигагІа йойтара, кадраш чІоагІъяра.

●

ПРОДУКЦИ ДИКАГІА ХИЛИЙТАРА — ДУКХАГІА ТЕРКАМ

Республикерча промышленни предприятешка йоккхий торонаш я бахача наьхеи хьалхьа боахамеи хьашташ кхоачашдара йола дикагІйола продукци арахецара. Цу даькъе хьокхаме я Грозненски химически комбинат, цига арахецача ших продукцена паччахьалкхен дикала Знак еннай.

Цу даькъе дукха болх бу Грозненски швейно - производственни объединене а. Кхыча тайпара сурт да кога гІирс беча фабрике, мебельно - хьун хІамаш еча «Терек» фирме, цар продукци дика дІаэцац бахача наха.

Цу предприятей кулгалхошкара, керттерча специалисташкара, ОТК службей кулгалхошкара цІенхаштта хьадеха деза арахеца продукци во хиларах.

Хьалха латтача предприятей опыто къьгта хьахьокх йолаш йолча резерваех бизза пайда эцарах, хІара участке, бригаде, хІара болхлочо социалистически яхь йоаржаярах паччахьалкхен заданеш толамца кхоачашъеш хилар.

Партийни, советски, боахамий органий декхар да дикка из опыт Іома а яь, хІара предприятена из дІайовзийта, 1974 шера хьалхарча квартале даьха толамаш кхы тІа а тоаде.

1974 шера доккхий социалистически декхараши встречни планаши тІаийъяьй республикерча промышленни предприятей коллективаша.

ХІара коллектива декхар да йолаш йолча торонех пайда нйбе, хьинаре къахьегаш нйслагІча пятилетка дийлагІча шера планаш кхоачаши тІеххоачаши е.

Грозненски «Нъдошна» фабрика № 8 йолча ательеехь хІамаш тегарашца чІоагІа лоархІа шийдешин я ахкана тІехьа хьалханиа кхочанаш тегашна Сакбиева Зара Сандоиана. Ше беча балха юкъе эхьаккха брак ца нийсалойташ, эшначаа хана лаалла кІелхашт тегаш ба гІарошта гІо деш, нахана товш, Імерза хиларах дахьнал цуи сий. ХІара сменагІа нормаш юкъера лаьрхІача 130 процент.

СУРТА ТІА: тегар З. Сандиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТ» № 7

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргІанарча ворхІлагІча номер тІа араяьхай дезача деноех лаьца ергйолча беседашта йола материалаш, В. И. Ленин ваь 104 шу дизара хетаяь я Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета доцента, исторически Іилмай кандидата С. Джугурьянца «Ленински байракха тешаме» яха статья. «Субботника девиз — ударни къахьегам!» — яха редакционни статья 20 апреле хургдолча коммунистически субботниках язъяь я. Блокнота тІа я космонавтика Денах лаьца йола материалаш а. 16 апреле шовзткъа шу дуз вай мехка эггара тІехйола цІи — Советски Союза Турпал яха цІи оттаярах бола СССР ЦИК соцам арабаьнна. Цунах йола цифраши факташи я блокнота оагІош тІа.

«Яхье котбаьннараша дувц» яхача рубрикана кІала араяьккхай КПСС Ачхой-Мартана райкома хьалхарча секретара А. Воронкина «Керда коталонаш йоахаргъя» яха статья.

Дына духьаларча темана язъяь я Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета философеи Іилман коммунизмаи доцента Е. Ковнацке «Пасхальни мифологии цун социальни чулоацамий» яха статья.

«Блокното» консультаци лу» яхача рубрикана кІала кепатеха да КПСС обкома политически просвещене ЦІен консультанта В. Ахматукаева ду методически хьехамаш.

«Яхьа экран» яхача рубрикана кІала ба 1973 шера киннача яхье котбаьннарех бола хоам.

Номер тІа я агитбригадашта долча новкъостала йола материалаш а.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ДІАЯХАЧА ЗАМАХ ТІЕХЬАДИСАЧА ГІУЛАКХАШТА ДУХЬАЛА

ДІАЯККХА ДЫНА БОАДО

Гуччахьа шоай гІулакхаш деш ба ды лелабераш из общественни организацеша - теркал ца деча. Цар шоай да законаш а методаш а.

Советски законаш тІа кулгаш декх цар. Ды лелабераш уж баьде, тІехьабиса, ха яха боккхий нах ба. Моллаша, мурдий тхьамадаша, туркхаша шоашка дувцачох теш уж вІалла цун уйла а ца еш. Бакъдар аьнна [illegible] кагирхой тешабе хала да цар дувцача даьссача фаьлгашца. ХІаьта а фуннагІа даь а шоай дар чакхдаккха гІерт дына керте латтараш. Цу тІехьа цкъаза ка а йоал цар. Царех цхьабараша школера хьадоах шоай бераш.

Масала, СурхотІа деша яха ха йола 8 йиІиг я школе ца ухаш. Цар даьша А. А. Медова, И. Б. Эстемирова, Д. М.-Г. Эсмурзиева, кхычар йоах кхална ха дешар эшац, цар моттиг шоай кхуврчача я. Цу юрта хІанз а чІоагІа я ды лелаберий влияни. Саг велча а цунна сагІа деча а вІашагІкхетар ше долаш, цхьаккха бахьан а доацаш къайлагІа вІашагІбетталу мур-

дащ. Царех ва М. Г. Точиев, Хачубаров Жабраил, Эстемиров Бексолта, Нальгиев Іаьла, [illegible] учет йина. БатІал-Хьажий, Кунта-Хьажий, Баматгире- Хьажий, Дени-шейха мурдаш ба уж. Райисполкоме вІашагІа а теха болх беш я дына гІулакхаш леладара закон кхоачашдарга хьожаш йола совет. Цо ший заседанешка ладийгІад дына духьала лоаттабеча къовсамах Наьсар - Кертерчей СурхотІарчей юрта Советашта яьча отчеташка. Юртий а городской а Советаша, общественни организацеша гражданий сходаш ю. Цига дувц дынца, кхел еш хиларца, дІаяхача замах юхедисача кхыча воча гІулакхашца лоаттабеча къовсама дешаш.

Ведана районе «езача моттигашка» зерате ахар, цу гІулакха паччахьалкхен транспортах пайда эцар магийтаргдоацийла [illegible]. Из бахьан долаш хІанз цу «езача моттигашка» ухаш бола нах дІадахача шерашка хиннарел дукха а кІезигагІа ба. Цу дерриганеша а дикка юхаяьккхай дынах тешарашеи царна керте латтарашеи цхьаболча къахьегамхошта еш йола религиозни влияни.

Бакъда из дерригa а кІезигагІа да дына гІулакхашта духьала тІагІертта къовсам лоаттабара. Дына гІулакхаш леладеш бола нах гучабоахача комиссена корайнр мурдий 5 тоаба. Царна юкъе я 32 группа, 1270 саг чу а воагІаш. Назране шоай гІулакхаш деш я Кунта-Хьажий мурдий тоабаш. Царна керте латт Эльжеркиев Элбазкъий Іаллал-ВоахІап, Харсиев Товсолта Махьмад, Горбаков Берса Шахмарза, хІаьта БатІал-Хьажий мурдий тоабашта кулгалдеш ба Толдиев Къоасама Абукар. Оздоев Саьлмарзий Махьмад, Тимурзиев Жангара Махьмад, Аушев Зоврбика Асхьаб, кхыбараш.

ТІой-Юрта Кунта-Хьажийн Дени - шейхен мурдашта хьалхле лелаеш ба Дугиев СагІадалий Мовла, Яндиев Кермий Бексолта, Дзауров Іаьлий РаІас.

Иштта йола мурдий тоабаш я Пхьилекъонгий-Юрта, Эккажкъонгий-Юрта, Іаьлий-Юрта, района кхыча юрташка а. ГІулакх иштта латташе а дына гІулакхаш дарах дола закон кхоачашдара де доагІар дац къахьегамхой депутатий юртий Советаша, городской Совето, административни а чурча гІулакхий а органаша.

1918 шера 7 декабре арадаьннача РСФСР Халкъа Комиссарий Комитета «Кашмехи саг дІаволларах» долча декретага хьежжа кашмашкеи саг дІаволларген хьажара гІулакх моттигерча Советашка да. Цу декретага хьежжа араьха я лаьрххІа йола санитарни правилаши инструкции. Венна саг дІаволла веза хьалхагІа ЗАГС-а органе из валарах йола регистраци а яь. ХІаьта кашмашка хьожача органаша дІаязъе еза веннача сага тайпан, ший, даь цІи, из кашмашка дІаволла бокъо енна каьхат, из дІавелла ди, цун кашан номер. ХІаьта районе уж законаш телхаду. Къахьегамхой депутатий городской Совете, цхьанна а юрта Совете саг дІаволлара лаьрххІа еш учет яц. ХІаьта кашмашта доал дераш дына керте латта «авторитеташ» я.

Района цхьайолча юрташка мурдий тоабашта керте латтараша обществана духьалара гІулакхаш леладу, бахача цхьаболча наха юкъе националистически уйлаш йоаржаю, зуламерча гІулакхашта духьала къовсам лоаттабара новкъарленаш ю. Иштта эттача хьале массавар а советски законаш кхоачашдара оарцагІвала веза.

Бакъда укх тІеххьарча хана дикагІа бу ды лелабара законаш телхадар магийтаргдоацилга дІахайтара беш бола болх. ХІаьта я мабоагІара бара гаьна ба из.

Ш. ЧАХКИЕВ,
Наьсарен райисполкома председатела заместитель.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР
ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

БАХАЧА НАХА ГIУЛАКХАШ ДЕЛГА ТОАДЕ

Укх деношка Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Совета Президиума аргIанара заседани хилар. Ухказа дийцар Российски Федераце бахача наха бытови гIуллакхаш делга дIахо тоадаран бола «РСФСР Лакхехьарча Совета V сессе соцам» кхоачашбара, Ведана райсоверча колхозiй Устан кхоачашлара доаттабу тIахьожам тоабара дешаш. Ишта СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш дара кийчо яра организационни, массово-политически мероприятеш план хьежа а хьежа йоагIар Президиумо.

Хьалхара дош дувцаш къамаьлаш дир республика Министрий Совета председателя заместителя С. В. Синельникова, бытови гIуллакх дара министра Г. И. Инаркаева, юрта болхамаш министра Е. А. Кирилова, совхозий производственни управлене начальника Д. Г. Завгаева, республикански автоуправлене начальника Е. А. Надирова.

Хьакхегамхой депутатий Советаша, республика министерсташа, ведомсташа РСФСР Лакхехьарча Совета V сессе соцам кхоачашбара цхьадола балхаш даьлла тIайпача соцам тIа белгалдаьккхар Лакхехьарча Совета Президиумо.

Пятилетка дIаяхача хана республикашка дукхагIа хиниай бытови гIуллакхаш дара предприятеш, алсамаьлнай производственни керттера фондаш, дукхагIа я технологически оборудовани, ишта дегIабенаб гIуллакх дара боарам, лакхьелIаш цар дикал, шера дIаяьржай наькъа хьашташ кхоачашдара керда формаш.

Цуцца цхьана, республикански министерсташа, ведомстваша, хьакхегамхой депутатий Совета исполкомаша, промышленни предприятеш, гIишлой организацеш, колхозий, совхозий дукхахча кулгалхош «РСФСР Лакхехьарча Совета V сессе соцам» лерттIа кхоачаш ца барi бахача наха бытови гIулехкаш дечара кхоачамбоаццаш дIадахара дахча дарддоацараш це дари белгалдаьккхар Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Совета Президиумо.

Бытови гIуллакхаш дара дегIадоалладар пятилетка заданеш тIехьдисситад. Планах 48,7 процент хиннача 32,3 процент мара дегIаденадац, уж болхаш юрта 96,5 процент лакхдала дезача метта 63,5 процент мара я ца луш. ДIадахача шера уж предприятеш йолча 22 министерсташ ведомстваша 13 мара цу хьалхара кхоачашдьаьхкаш бытови гIуллакхаш дара боарам. Кхоачашьяьш план укх шера хьалхарча 2 бетта а.

Къавстта тIехьайнисай юрта болхамаш гIишлой-коммунальни болхамаш министерстваша, совхозий производственни объединени, «Консервплодовоща», хьакхегамхой депутатий Назрановски, Шалински, Шелковской районий исполкомаш.

Къавстта юрташкарча моттигашка а йоагIаш хIанз а ла дегIайоагIа керда хьалдо бытови гIуллакхаш дара предприятеш, приемни пункташ. Республикерча 460 ших бахача пункташ 160 мара яц бытови мастерскеш йолаш. Город Грознерча 5 микрорайоне цхьанагIа а яц прокатни пункт, парикмахерски, хIахта парикмахерски йолаш я Назрановски районерча 12 юрт, гостиница яц районе.

Бытови гIуллакхий материально-технически база дегIабара хьаьхеш дола ахча деррига дIадаькхитара да дезар дац, бытой цIеношни комплексни пунктаиш хьалъяра, уж помешенешца IалашдIара хьалоачашьяь. Ноь. Уинева кулгалдеча ремстройтреста белхаш дахза дисад 250 эзар сома гIишлои-монтажни балхаш, хьалъйаш 1250 эзар сом дIадахийта деза керттера фондаш. Болх бе дIа ца йолаьйолитиш йисай город Грознера мебель я специредприятш, Знаменски, Ведана юрташкара бытови гIуллакху комбинаташ.

Юрта болхама министерства — 12 комплексни пункт, бытови гIуллакхаш дара министерства — хога гIирга ремонт яра комплексне • механизировани предприятеш, 3 парикмахерски, министра 2 прокатни пункт, комбината гIирга болхамаш министерства — 4 ремонта пункт, хьалъра плана кхоачашдаь.

Бытови гIуллакхаш дара объекташ хьалъьяхара заданеш кхоачаш ца ди йисай совхозий производственни объединени, «Чеченингушвино», «Консервплодовоща», «Знаменски» совхоз, «Скотопром» тресты.

Хила деззача тайпара вIаштIехьадаьхкаш дац мебель, цхьайни наделен, кога гIирс бара а химчистка яра а йолча специализировании предприятешта ремфабрикомбинаташтен кооперировани елга.

Бытови гIулакхаш деча цхьайолча предприятешка кхоачамболаш юкъехьацц кердача техника пайдаенагIа йола технологи: хIанз а кулг-кара ден долаш а дукха балхаш, геттара дукха йоп балха ха.

Бескъоща кхоачашдаь дакьнадаш бытови гIуллакхаш дара предприятеш транспортага IалашдIара, оборудованеца, запасни сатхалашца; фурнитураца, кхьдарашца а IалашдIара гIуллакх.

Наха культурни гIуллакхаш делга тоадарах бола предприятеш организацеш кулгалхой бехктохам хьалуш бац. Дукхача бытови предприятешкъа заказчикаш вIаштIехьадаьлаш дола хьлаш. КIезига ийлаьц заказаш ханнахьа кхоачаш цу ду, балха брак хула, мах дукхагIа боаь, клиенташца охча бола моттигаш. Къахьегамхой предложенеш жалобайн дукха тергам боацо яц цхьайола предприятеш кулгалхоша.

Кхоачашдац прокатна ханна хьамаш дIателара дола бахача наькха хьашташ. ЦхьайолчIа прокатни пункташка кIезига я культурно-бытови, шагIа ле лаю, спортивни, туристически хIамай ассортимент.

Бытови гIуллакхаш делга во вIаштIехьадаьккхаш гостиницашка, болхлои студентийн общежиташка.

Бытови гIуллакхаш дара министерства, хьакхегамхой депутатий районий, городий, юртий, поселкай Советаша йоагIаш бесса йоахо яц бытови предприятеш болха, бахача наха эшараш доваре гIуллакхаишта бахача наха гIуллакх даньйистъяра, кхера, кийчъяра, бола деча моттигашкара хьалаш тоадара де дезаш дола новкъосталл дац цар. Кулгалдечи материально-бехктокханчи балхашка кийлсу на лерттIа ца бовзен практически опыт йоашен нах. Эсала доаттабу халкъа рузкъа лоралдара тIехьара а ца цIенда дIадахьхкадаш социалистически рузкъа лечкъадеча.

Российски федерацие бахача наха бытови гIуллакхаш делга тоадарах бола «РСФСР Лакхехьарча Совета V сессе соцам» лерттIа кхоачаш бе хилар бухэхаш болхан бахеаш бахкахьар Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Совета Президиумо.

Министерствай кулгалхошта бытови гIуллакхаш дара (нов. Инаркаевгара Г. И.), гIишлой-коммунальни болхамаш (нов. ДегIайгара А. Т.), юрта болхама (нов. Кириллоевгара С. А.), торгове (нов. Мирчевгера Р. В.) республикански совхозий производственни объединене (нов. Завгаевгара Д. Г.), «Консервплодовоща» (нов. Бычихунгара), хьакхегамхой депутатий районни, городской исполкомашка укх соцам тIа белгалдаьха кхоачашдараш дIадоахалга тIайпача социалистически декхараш кхоачашделга кхайдийкар Лакхехьарча Совета Президиумо.

Бытови предприятеш доалхьахь йолча бытови гIулакхий гIишлой-коммунальни болхамаш, юрта болхамаш, торгове министерстваш, кхьйола ведомстваш бахача наха шоаш деш долча гIуллакхий дикал, культура лакхье лакхдаляларе бахача наха гIуллакх даьйнал Шоаттаь кIирадин долча денлошка хIамаш хьамбярца, дIаделара, къахьегамхой гIуллакх дара прогрессивни формаш юкъейаккхьара шера лечкъара дIадакхкар сага шера лекъахьзачча а дувзадала бахача наха гIуллакхаш. Цхьаддашч лохде деза деча гIулакхи мах, хьалхаьр ка ла кхеачадара ха у цу хьалхара дIадоаа дов, чахкхе ев.

Хьакхегамхой депутатий моттигашкарча Советий исполкомашта тIадиллад бытови гIуллакхаш дара предприятеш балха дикагIа кулгалдеча, цар плановни заданеш тIайпача кхоачашдара, уж вахьалкхьарчга, бытови предприятеш организацеша помещенеш телхнга керда ла дIайнеш. Бытови предприятеш балха тIахьожам тоатабара общественносте, массаза болх бу комиссеш, депутатий, юкъехьацц, Советаш дукхагIа юкъезоала, хила деза юкъеш а бахача наха гIуллакхий кхеза хьакхегамхой депутатий Советий исполкомашка, сессешка дувца уттадегIа.

ВОЛГОГРАДСКИ ОБЛАСТЬ. В. И. Ленин ваь 104 шу дизара хетадача коммунистически субботника сихьенна кийчлуш я синтетически хьоаса беча Волжски завода общественни организацеш.

Пятилетка фонда чу юкъарчта 31 эзар сома махьа продукци.

СУРТА ТIА (аьрдехьара аьттехьа): субботника плакаташ кийчдеш боахк отделочно-переметочни цеха партийни организаце секретарь А. Д. Качалин, профсоюза цеховой комитета председатель Л. М. Шелудько, ВЛКСМ цеховой комитета член С. А. Быкова.

Н. Суровцева сурт. ТАСС фотохроника.

Нохч-ГIалгIайн АССР юрта боахама хьалха латтараша республика беррига аьтта лелададарашка яздаьча гучахьарча письмопа жоп луш бIавстан кхашкара бiлхаш сиxен дикеи чахкдахча шера социалистически яхь а йоаржаь хьахьегар. Наурски района Калинина цIерагIа совхоза кхаш лелададараш. Къавстта хьинаре къахьег шолагIа отделенерча комсаш лелараш.

Лаьтта кIалхара комсий гаьнаш хьамукъайоахаш, уж йолаш, шпалерах хьалъехаш ба уж.

ХIанзе 446 гектар йолча майда тIара лаьтта кIалхара комсаш хьамукъаьхьай отделенешка. Дика болх бу механизатораша Лукьянченко Ивана, Атабаев Ризвана, Свиридов Ивана, Гвадаев Сандра, Миронов Алексея, кхычар. Дийнахьара балха норма юхьера лаьрхIача 160—200 процент кхоачашъе парех хIаране.

Хьинаре къахьег комсаш йоараша я. ХIанзле 130 совгIа гектара тIара комсий гаьнаш яIай цар, шинъах, кхоъ балха норма кхоачашъю У. Мусалаевс, П. Шамсудиновас, П. Седовас.

Иоакхо яьй совхоза кулгалхоша комсий бешамашка бIавстан балхаеш деш боахкачар къахьегамцара моральни материальни безам совбаккхара а.

Социалистически яхье хьалхе лелаеча болхлоета лу карапара-кара тела цIе вымпелаш, шоай балха нормаш тIеххоачашьеш къахьегараштта ахчан премеш тел. Цу гIулакхо дикагIа айю наькха къахьегама сарле.

НОРМАШ ТIЕХХОАЧАШЪЮ

Х. МАГОМЕТОВ.

Республика районашкара хоамаш

НАДТЕРЕЧНИ РАЙОН. ПхиеттлагIа шу да Абдуев ХIарона механизатора толаш карaeрпаь. Эшача хана тракторе лала, слесарьала болх бе, комбайна штурвал бе йолла хов цунна. Ше хьадар дикк деш хилар — цун дикагIйола оамал. Цудукъа сий ду цун «Знаменский» совхоза колдектаве, босгIаш бола мах бу цун балха. Къахьегамхой депутатий районни Совете депутатала а юрта Совета исполкома членала а хержав, ленински юбилейни медаль, «Знак Почета» яха орден еннай ція деззача тракториста. ХIанз дийнахьара норма 130—140 процент кхоачашъеш комсий бенаш тIа хьу ю Хiарон.

М. ХУМАДОВ.

ГУДЕРМЕССКИ РАЙОН. Тхьаь ипт шера сварщика болх беш хиннав Ахмадов Адам. Дукхахьа шерашка болх бир цо «Степной» совхозе. Цигара бахав из пенсе а. Бакъда цIагIа вагIа сатем бац къахьега Iемача Адама. «Со болх бе могаргIолаш ва. ТIажха могарга-их аз хьу болх бе ха», — аьнна хара ву совхоза механически мастерске шийна болх беха. Кадай да цу хьа к тIа дехаш хьо из шаь кулгаш, шоай балх опыт кхьоабарашта дIаьовзийю, новкъосталдеш ду.

Я. ИМАЕВИЧ.

ШЕЛКОВСКОЙ РАЙОН. ХIара шера коммунистическа къахьега ударникий слет ю «Коминтерн» колхозе. Цу тхьлехара слет хилар укхаза дукха ха йоалаш а. ХIаьа колхозе цхьа бIаь шера социалистическа къахьегама ударник за. Слете ишта бийха бар цIи те колхозой а къахьегамхой бараш орденаш енираш а.

Колхоза парткома секретара Н. А. Юшкова ше яьча доклада дувцар цар балхоч колхозо дахьа декъа кхача толамаш, цу декъе коммунистически къахьегама ударникаша шоай хьакхьа керта. Ишта укх шера, пятилетка дигIалIагIа кхьасталиш шера колхоза хьахьегарах дуста да.

Колхозой гуллана коммунистически къахьегама слийн цIераш а елар целе.

Е. ИВАНОВА.

АЧХОЙ - МАРТАНОВСКИ РАЙОН. Хьакхьамаш лакха доаш къахьегара белгалйоаьха а «Лермонтовски» совхоза шолагIа шуриш-товарий ферма коллективе. Соахка ишта дика къахьегарах еннай цунна СССР юрта болхама Министерствай профсоюза ЦК-ан сийлен грамота.

Укх шера хIара бетта планаш тIайпа социалистически декхараш тIеххоачаш а деш хьу ця фермайн хьалха болча колективо. Къавтта дика болх бу ухккаа доаркаша Къахьегараш Шеча Байрахха орден Зиамаева Махкас, Гирмханова Бирлента, Хажгиревч Тамарас, кхычар.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

МАЛГОБЕКСКИ РАЙОН. Лаьтташара хьабшахара продукташ дукхагIа ахара кхьахьедара Ерригсовхоза социалистически яхье а бакьна сихбенна шурий тахкаш дахаш де Малгобекски района «Ахганачуртски» совхоза лелабахачара. Тахара ди тIахкоачашвар дIааьлаш 2 эзар гектара тIа гIовдал, 200 гектара тIа хан дIабенай.

Кхашкара бIавстан балхаш дикагIа агротехническа хьыгашка чакхдахара яхье бакьна къахьегаш ба механизаторий Льянов ТIажир, Саутиев Дауд, кхыбараш. Балха норма 140—150 процент кхоачашъеш Iера хIаране.

Р. АЛИЕВ.

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМАШ

ХЬУВКЪАМ ЛАКХБЕ ЙИШ Я

Кхашкара балхаш эггара сихденна ха я хIанзаръяр: бIавстан юкъе юа культураш дIаювши гуракъа юрашта лаьтта кийчдеш латт. Къахьегарахоуйла тIайхийт шекара свеклакай лакха хьувкъам кхебе дара йоллара. Соахка хIара гектара тIара доа юкъера лаьрхIача 228 центнер мерза овлаш дахьар свекла кхеера, хIаьта ерригa чуехар 200 эзар тонни совгIа хилар.

ХIара шера лакха хьувкъам кхебу «Гейтинский», Мичурина цIерагIа, совхозашка, Шалински района Ленина цIерагIчен ХХ партсъезда цIерагIчен колхозашка, болх лелаш боль начхалхаленгда шекара свекла кохкара план дикагIа тIеххоачашъяь, «Ингушский», «Назрановский» совхозий свекла кхеераш.

ХIанза ийхIаьча бIаь бакъда «Октябра 40 шу» яхача совхоза лаьча лахагIа тIалнсад — йо цу хьахь лекгa юьшца тоъал дукха мерза овлаш диеад.

Доккхеи бехктокхамеш да республика свекла лелараша хьалхашка пятилетка хьоалхане бекха совхоза шера соттада декхар а. Цига тIешакьха декхарешка хьежача хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 225 центнера, хIаьта ерригa а лаьрхIача 203 эзар тонни шекара свекла хила еза.

Шоай декхараш дизза кхоачашдар ахча кердa резерваш лохаш ба свекла кхеераш. ХIаьта уж вай кIезига я яц. Белгала 25—35 процент дар.

Вай республика хьелашка бIаь совгIа тайпара зулам ду чоапилгаш, массехь тайпара лазаре, кхьа дукха тайпара йоагIаш юкъе тIаьовла тарлу шекара свекла.

Хьувкъам дукха эша цу да лелара да ахча хIама сецахьа лелараша. Эггара хьалха лаьтта дика кийчдеза, яла гIаш шоай ханнахьен декен дIадезда дарадац. Цу гIулакхо лазар ца кхетийтара дика чIогIагIа хIамаш тIайна юкъара гIулакх. Гулза ахча ва кхеба хьанз йоадехьаш.

Массанена а хозш да, лакха хьувкъам кхебара йоарханаш цу кIезигагIа повкъарбе елга. ДIайийна хIамаш хьалт Iайнна ло лаьнна хIамаш кхайяаш лохкаш хатара Iаара Iалоъ. Шера-шера тIелаташ гIохха бахаш бацаш. ЙоархIаша хала хулийт шекара свекла нийлкъен оасар ден, свекла лелерий къахьегамна оасарле лохью, хIаьта ца ю ишта ший аргIанна хIамашта гIулакх дIамаршаха хлашкардала.

ХIара хIама дезара гIулакх оасар са декъа наткара. Бола ю дохкий йоарханаш цу аш Iалаш. «Цунна хьан, ХIаьта аттара йоалл хьакьане лу аьлла дахаш бахкар вай.

Цхьабакъда, свеклай кхай тIара йоархIаша химически оасар дарца дикка кIезигаь вIаштIехьадарда. Цу гIулакха цхьан гектара лаьрхIа 150—200 литр хиж 12—15 килограмм трихлорацетат натри а теха кийчдича растворяла пурх бу. КхайтIа ишта пурх бу свекла дIаелехьа а дIайийначу тIехьагIа тIаяла йолахьа лелехьа.

Свеклана химически оасар дара тоъал йоккха оппит йолаш свекла лелераш: хIара шера республике обработка йора ги взари ах ээари гектара тIа, хIаьта из дерригача лаьттах 25—35 процент дар.

Укх шера шекара свеклана химически оасар дукхагIа дара шоаш торошаи йолаш и—«Сельхозтехника» базашка мел эш дола а свекла дIайоаа ше машарта дIахьожаь а я препараш.

Цхьадолча боахамашка шекара свекла хIанз ханаш лаьтта тIаьттаболлашехьа а, трихлорацетат натри IалашаIъ «Ингушский», «Автуринский», Мичурина цIерагIа, кIезиг-дукха «Лермонтовский» совхозаш малаьтт йоахаш хилар а. Ше вай. Вож мел дола боахамаш мекъалаш еш да. Гучох, уж хьовса деза хьабIеш. Цу тIарагIа дола йохаш бIаь совгIа кхеба вIаштIехьадаь хIама эшача зIамигвахаршта дIалашдергда.

Хьалхара, теха да, вIаь лардзашдерг. Цу лоарархо цхьанна шера лаьтта кIаьла кхертIа дIа. ТIаккха тIаьтта ягIаш ду дIаертарда. Нагахьа санна ца ишта дале, уж чIоагIа гIалат был. Гербицидаш тохар бахьан ахча цунна лохьа шекара свекла, ишта лелерий къахьегам аттача баргба. ТIаьхьа тIехьагIа тIарна гIулакх деш ка кIезигагIа йоаерхьа, лакха хьувкъам кхебара аьттув бохаш кхаргба. Цу дешара шоай гIулакхаш хьуца хьалха беча «Гойтинский», «Технический», «Гореч», «Джалка» яхача совхозий кхьча хьахьегамхой кулгалхой деза.

Кхьолаш кIезигагIа лоархIаш вай свекла лелара дIайийча хIамаш зуламдергех лоараш. Масала, шахьалхоштен урус — мартанхоштен хоьв, медведка мел кхераме я. Нагахьа санна дIадухта фуца цхьана а цул тIехьагIа цхьа кхь йийхача гIолла дохьаш долаш хIама лаьтта на тосе медведка йоалле тарлу дIайийна пурх эргьян уж. Дохьам теха маркхал ук тайпара кийчбу: хьаш кIезига кхелкахьа дестанаш долчуь кIиг, вухка, хьахкIий фийгаш, царех чусвийна лаьтта тох, тIаккха 80 процент дола хлорофосша дIакеса а йийя кхай тIа дIатосс из. Цхьой гектара тIа уж морхаш тоханза хилча 15—20 килограмм хьаш, 225—300 грамм ганарий лаьтта, цхьан килограмма гIаттаьнна хлорамфекаш вIашагIа еза.

БелгалдоаькхIаргда вай, медведах лоарара уж тайпа молгаш кIалара дохаш йоаа и лаьтта лаьттахьа. Лаьтта — мехьана тIа, бIаь ваьзо йеза дIа, бахаш йоалаш.

Свеклай зьыргаш тIадьаьначул тIехьагIа свекла дIайийнача кхай йистошка гIоллеи царапа оагIув а болаш эрнй улхачч лахьтенн чоапилгашта духьала сахьлен е езв цхьан гектара тIа 12 процентни гексохлорана дуста 12—15 килограмм а йоаххол цу эрна. Нагахьа санна свекла ю чоапилг дерригача кхай тIа гIолла дIаьръжа яс, из дIа мел хьажача метте ю опылеш. Гербицидаш тохар бахьан ахча цунна ю йолаш. Чоаписгаш йо ишта тIаьпнача свекланна 65 процентни пилихлорпинен (гектара тIа 1,5—2 килограмм), хлорофос е метафос (гектара тIа 1—1,5 килограмм) а теха яьча растворах пурх бича а.

Шекара свеклай фу дIадоле, е дIадийнача тIехьагIа проволочникаш из лорадара 12 процентни гексохлорана дуста дом тох (проволочникаш кIезига лелаче цхьа тонни фунга 2 килограмм а йолаш). Нагахьа санна кхерам дукхагIа хуле, фу дIадувча ханна цунца цхьана селяка тохкаш дIаювча устройствица кхай тIа дIатосс гранулировани суперфосфат (1 гектара 50—60 килограмм), 12 процентни гексохлорана 10—12 килограмм, е 25 процентни гексохлорана 5—6 килограмм бокхошца вIашагIа а эйяй.

Физически кIезигагIа къахьегара дезаш хьа дIадийначу балхдаьртаги химически оасар дийча а. Республика колхозийн совхозийн практикана юкъедоахха дIайийнача морковкана прометрицина пурх бела. Цул дика пайда шу Сунженски районерча «Победа» яхача, колхозе, «Асенинский» совхозе, «Родина» яхача совхозе, кхычара. Кийчбе езача цу пурхий боарам: 1 гектара тIа 2—3 килограмм препарати 200—300 литр хийн.

Дика пайда лу кабуц лIайийнача кхай тIа 1 гектара лоархIаш 200—300 литр хиж 8—12 трихлорацетат а теха пурх бича. Гх дIатассале 10—15 ди хьалхагIа кхай тIа препараташ пурх а бийя, тIаккха мяхха боахка е культиваци ю. Шера - шера тIаювла йоархIаш дIайоаз цу препарато.

Теркалле негаргдолаш да, хоартолий кхашкарча оасара духьала химически кьовсам лоаттабара дош а. Ухказа лоархIаш тIаьтI 10—15 ди эшаш трихлорацетат натри тох гектара тIа 10—12 килограмм а я йолаш. Дика пайда боал дIайийнача хоартолашта хIара гектара тIа 2—3 килограмм а йолаш прометрин техача. Цун растворана пурх бу кхай тIа хоартолаш дIаеле е дIайийначул тIехьагIа, цхьабакъда зьырг тохале баиза баргбаш. Цу хана гектара тIа тоссаш бола боарам 2—3 килограмм, 200—250 литр хиж зьу.

Халахете а, хоартолашта юкъе тIадувла оасар дохадара хIанз а геттара кIезига пайда за вайцига гербицидеш. ХIаьта, «Сельхозтехника» базашка мел хIанз 200—300 литр хиж 8—12 трихлорацетат на эш болаш я трихлорацетат натрий а кIезигагIа бара.

Къавстта оарцагIдовла дезаш я республике эггара дукхагIа хоартолаш лелаеча «Экажевский» совхоза кулгалхой позици. Цу совхоза схьаде цера-цера хьа трихлорацетат натрий а кхаш юкъера дIаьстар ка, ишта кхаргал хIама кхьача лора а еш лелара юрта болхамаш хIанз юкъьэ дIахьаш дIа кхоссав. Уж йолча лора а еш дерг. Уж юрта болхамаш кулгалхой хьувкъам лакхбо шоай социалистически декхараш кхоачашдарах.

М. УРМАНЧИЕВ,
бальцоагIаш лоарара республикански станце начальник, РСФСР заслуженни агроном.

КЕРТТЕРДАР-ТЕХНОЛОГИ НИЙСА ЛЕЛАЯР

ПхиеттлагIа шу да механизатор Гайтамиров Ширвани «Ахгинский» совхозе болх беш вола. ХIаьта укх тIеххьарча ийс шера хьажкIаш кхеча звеноне керта латт из.

Дика къахьег Ширвание звено ийсланга пятилетка. Хьалхарча шера 47 центнер, шолагIа — 45 центнер, кхоалагIа — 49 центнер фудльаьха хьажкIаш чийшар цар хIара гектара тIара. Хий ца декхача лаьтташ тIа из шера а цу хIана пешер, хьувкъам кхеба атта дац. ХIаьта фу кхийле я цу толама?

— Цхьаккха а кхийле яц,— боах Ширвание. — Дерригa фуд дола бахкхьагIа бIаьш хьалхе технологи нийсса кхоачашъяр.

Кхай тIара ца дIадолкхкаше а луцшинайнашша из тоаду, хIара гектара тIа наш моттийта суперфосфат ю. Цул тIохьегIа оал лаьтта. БIавстан юхье лаьттах лаьтта IайтIадаI лаьтта IаеарIIа дIа а кхаьле культура тIаьн дIаелкхьала шоаш кульiвацш ю.

Хьажкашш дIаовр фуца цхьана минералин удобрени тоес. Ялата ювча хана хIара гектара тIа 18 килограмм фу дIадую, хIаьта силоса — 25 килограмм. ХьажкIаш 7—8 сантиметр кIоарга дIаюв.

ХьажкIаш шийко лорлбиг хийцачу тIехьагIа дIоахалени вхоргоеш шоаша культивацш ю, дайга мерхлдал тIедашаж а тайсе. Цу гIулакхо то кхийт кхайтIа кIадахтара, цамадаьккхаре цхьана хьажкIаш оасар де а. Хий ца декхача лаьттах тIа и кхеча хьажкIаштта цу тайпара культиваци яр чоагIагIа лоархIаме да.

Хий ца дуллачарех лоархIаш да Ширвание хьажкIаш кхеш хила дола лаьтта. ХIаьта а тIаьтIоалгIадахарех цхьадолча хьажка кий дилла тоэш кхардIоагIа зеньевьяь. Окчуникашта таьлагаш а дахьх хий дула, хIара гектара тIа 1,5 центнер кхоачийташ минеральни удобрени а тоссаш.

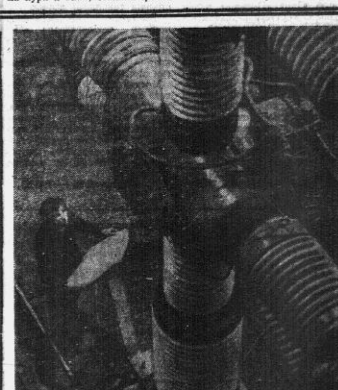
Толамаш дахара доккха новкъосталл ду звеннойна хозрасчетни метод юкъейоалаьр. Цу гIулакхо торо хулийт хьажкIаш кхеяра дIадоэдар лохде. Иштта план 6 сомни 80 кепиги йолча 3 сомни 88 кепигн мара дIадахийтанзар звенос дIадахча шера цхьа центнер хьажкIаш кхеяргa.

Хозрасчето дикка айбаьб хIара механизатора це лелаеча техникаш бола бехктохам. Трактороi болх дукхагIа, дика механизатора довзала ахча. Цу гIулакхо дикка лакхъельй механизаторий къахьегама оасарле.

КПСС ЦК партига, советски халкъага даьха Кьайкарда ваьнна укх кхоастамбеча шера план хIара гектара тIа 28 центнер хьажкIаш 54 центнер хьажкIаш чуяр социалистически декхар тIаьцад Ленина, Октябрьски революци ордене, «За трудовую доблесть», ленински юбилейни медалаш лелаеча, Нохч-ГIалгIай республика Лакхехьарча Совета депутата Гайтамиров Хьасана Ширвание кулгалеча звеноо.

Шоаш дена дош толамца кхоачашдаьр лард йоллаш ба хIанз механизатораш.

Л. ОСЕНЕВ.

Шелалах кхераш йолл, Усть-Илимски ГЭС-а лаьрхIа выключателаш дукха археца йолаенна «Электроаппарат» ленинградски IилIма-производственни объедниене коллектив.

СУРТА ТIА: «Электроаппарата» высоковольтни лаборатори тохкаман деш я «ВВБ — 220ХЛ» яха шелалах ца яхара выключатель.

Н. НИКОЛАЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

БОЛХЛОЧУНГАРА ВАЬННА

ГарaгкхоачаI латт ахкан дIайха денош. Вай городе баха нах тайп-тайпарча мерзача хинца IалашIбара йоахо еш я Грозненски йий доаккхача заводо чуйоагIа корта бохабеш доаш маларш архехеш йола ях. ЦIадоагIаш ахкан хIамагIа кий а кийчо еш ба цаыуа болхлой. Инсттелина яла йоал ин дола ремонт, керда кулгалдеш хIама а. ТIахкайна кулгIакъ а дувс чеш са даькъе реконструкции а, еш а я. Хьалха архенеш хиннача «Золотой ранет», «Яблочный», «Грушевый», ишта кхычаа а мерзача хил совгIа ша арахеца йоаргIа кеода продукци: тIа «Буратино» яха мерза хий.

Цу дерригача балхашта кулгалдеш ва вооккхагIа инженер-технолог Джамалханов Iаьла. Iаьла укх цехе кхьолийнаш ва нерпурахош ва. Школа Iисте а ваьча 1962 шера беркхнга хIайна хилуа бар, болха тIарча беламаш ва. Школа тIалнса бо лакхбаш из ва, кIалнса-лаьшаш беш ва укхаза балха. Слесарь, наладчик хилча болх дIаболабир Iаьлас шиэд болх. Говзалла йоаха болхлуо эйра хиннаш. ЦIайна цIайна тIахйола ша ишта гаг къахьегаме тIера дезарна кхьача, шинна балхацарча масса хIаман дух тIа вала гIертаж вала. Из воаннал цунах тайп-тайпарча мерзача хий ширша IадашIдIара йоахо еш я Грозненски вай, кхьа лаьаш дахь дерзахиш болхлой хила деза.

Болхлочунгара кулгалхочунга хьадаьтта къахьегама кхьачан завода керттера механик со лаш болх бьаь болх Джамалханов Iаьлас. Цунна хIанз дукха ха дола цу шин цехе хIанз дукха хьахьачa из. ТIехьоахачча гIулакх болх тоабе хьожийн цу уккиза завода кулгалхоша. Шийна тIадилла гIулкакх дика кхоачашдир Iаьлас. Тайп-тайпара рационализаторски предложенеш кийчъяр производствен кийчъеш дIадолланзарша кхоачамбоаццар дIадаьхар цо. Масала, сироп вIашагIбера дезар болхой. ХIанз Джамалханов кийчъяь лоаьчарна дахьачан пескашка из шерракенташеешга лакха производства дуккха гIоалам тIа гIоада. Цу лоархIам хьахьелтар кийчъяь цо. Дукха къаьхьег цо. Хьалха хий дIахьача ба. Шиш механизаци яь. Дукха къахьег ца а. Хьалха хий чудола шушаш кара кхьахьар цу а. Хьалха ди тIеш кийчъяь цхьана а автоматизаци ергIо лаш я. Шушаш юлаш йола кердача машина оттаерг цехе. Цу тайпара дукха хувцамаш хургда цехе укх шера. Атта дац Джамалханова уж кердадараш хьавIаш кхьача дIахьосалла чакхдаха. Дукха гIулакхаш да цун шийна балхал совгIа а. Москковски кхача институте кхе ахь куpсе дешаш ва из. ПхелагIа, дийша воала курс атта яц. Цунна ийса бIаь лакхе тоат Джамалханов Iаьлуйна шийна хархарохоша тIаьлла деза: 1973 шера ленински райполкома депутаталла хержав из. Депутатски гIуллакхашта а ха эш. Къонача специалиста дика кхетадо шийна хIанзарча дIадаьхача шерашка ха.

Цудукъа, новкъостий болхе цунна дукха бахьан ця цу Iерг из ва. Iаьлас хIанза коммунистически субботнике дакъа лаца кийчлуш ба Джамалханов цу бахьан. Цу дийнахь производство дика кIезига боккха къахьегаш кхьача гIулакх доаткал. Цу дийнахьа производственни болх бар ла доахаш гIо дIабала барегIа.

Ишта гIо кийч дан цо кхьача а лелача кийчa шийна тохар гIо хургба цеха болхлойн, хIаьта субботникерча дзькъе ахча пятилетка фонде хьажадергда.

Л. АУШЕВА.

ДИКАДАР ХЬАЭЦА

«Сельские зори» яха журналашка йиъъагIча номера тIа хьалха латтача колхозех, совхозех, бригадех, фермех, кхьачарашкарчаш лелаерех язъяь дукха материалаш я.

«На промышленную основу» яха рубрикица язъяьча статьяшка ийеш тахкараш долаш журнал.

ДIадахача шера «Гигант» яхача боккхача боахаме юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 34,8 центнер ялат дахьийлад. Из бакъда гургагIа ма дац. Цхьа вIашIехьадаьккхар тIара 34,8 центнер ялат даьхийлад. Из ба хIанзе гIулакх хьерчадеш. Хьалхе тIеххоаш аш дIахьаш ва. Нагахьа дукха «Ключевая проблема — зерно» яхача разделашкарча «Зерновое поле «Гиганта» яха статья я. «Выше культура полей — богаче урожай» яха статья язьаьй Дагестански АССР Ноголайски района юрта боахама управлене керттера агронома Д. Джабраилова. Цунй статья тIа по дувш Ленина цIерагIа колхозе гуракхь дийнача кIема вIашIехьадаьхкар керда тIа гIоадаш. ДIадахача шера укхаза 30 центнер яьккхай хIара гектара тIара.

Иийшараштта чIоагIа пайдане я тракторий юрта боахаман машинаши тохкаха тIа Кубански IилIма-тохкама институте агротохкама лаборатори кулгалхоча, РСФСР заслуженни агронома А. Лебедева язъяь «Обработка семян в электрополе».

«Почвозащитное земледелие» яхача разделашка язъяьча статьяш агропромышленни лоарара гIоагIне цIагIа чулоацаш бола массехк минеше.

Вай республике гIоамаригараш я. Уж лаьтташ леладе шийна тайпара агротехника эш. Миххо гIумар да ура цу кхухьаргийолаш социара къовсал министерства цу. Хьалха тIаьа юкъара хIайна «Растенеивоткия» яха статья Дагестански юртбоахама IилIма-тохкама институте Iилма болхлохо П. Хлопкова. Иштта кхьы а пайдане статьяш я цу раздела.

Къилбаседа Кавказе колхозашкарча керттерча производствени фондаш эффективносте бахкара опытах язъяьча «Чеченингушвино» производственно - совхозни объединене начальника П. Хамагханова а кхыбарий а статьяш тIа.

С. ЧЕРВОНЫЙ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Къечар эггара хьалхаг1а токх

Цхьаннена а къаьле йолаш даш халдаиа капиталистически обществое егаеш дола дерт1ардаьннараш кризисаш бахьан долаш т1абоаг1а бала эггара хьалха хьаьнала къахьегамхошта кечболаш хилар. Царна качйохийт экономически хьал талхарах т1аэтта хьо-нача предприятеша хьалха ра, эггара хьалха аз-ашн «кхасесцаду» мехка ахча дайдала доладелча.

Кертерча империалистически пачхахьалкхенашта т1аьрхача х1анзара энергетически кризисах хьахиннарш кхь т1а ч1оаг1ду и бахьбар. Х1ана а, цкъа санна дуккхаза из хьалхаг1а а хинна ма хиллара, мехкдаьтта мах лакхбалараш из к1езиг1а дахарахи эе кхийттараш монополеш в1алла а ц1. Мехкдаьтта магнаташа цу сахьате 1отт1атечад мехкдаьтта продуктай маххаш, х1анзле а к1езига ахча даьккхадаш из базар ярах. Х1аьта «мехкдаьтта 1азап» эггара хьалха т1аэттар малхбузеневеропейски къахьегамхоех эггара ч1оаг1аг1а йоацаеш йолча категорена — болхлошта-иммигранташта.

Бе-беча оаг1онгахьара ухача хоамег1а, Малхбузен Европа мехкашка болх лехаш баьхка миллионаргара 11,5 миллионгахьа кхаьчалла хьача мехкашкахьа нах ба. Кертерча дакъе Африкерен Азерен иммигранташ ба уж, цхьабакъда Малхбузен Европа «къеча районашкара» — къулбехьарча Италегара, Испанера, Грецера Португалера баьхна миллионаш а ба. Цукха ха йоацаш «Тайм» яхача американски журнало мааздарра, алхха цхьан Португалера «б1аьхий лоалхой» болча д1авахаз цхьа миллион кха миллионаш совг1а саг.

Болхлой - иммигранташ массаза а хиннаб малхбузенеевропейски предпринимателаша къахьтта ч1оаг1а боацабеш. Царна мах к1езиг1а тел. Царна тел «шоай» бахьан хален болх. Иммигрант цхьа бахьан а рабоацаш хьайзача мехкара д1авахийтара кхерам т1алатт цунна.

Дукха ха яьккхад дег1аделла малхбузенеевропейски мехкаша иммигранташ шоайнга ахар могадеш. Из-м кхетадеш а дац а да: кхыча мехкашкара балхкача миллионаш болча нахьа къахьегамо йиш тулийтар царга 1алашхадате дукха-дукха 1оаде. «ЕЭС в1ашахьеттара» низ хиннача мехка «Т1еллача» — яздадар «Таймс» яхача лондонски газето, — кхыча мехкашкара т1абена болхлой низ чуотталаб лоаттабарах х1ара шера 21 миллиард стерлингий фунт кхоаь». «Дукха1болча экономисташта, промышленникашта, профсоюзи кулгалхошта хетачох, — цунна т1ехьа дувцар «Обсервер» яхача к1ирана цкъазза арадувлача газето, —

Малхбузен Европе экономика дег1айоаг1аргахьар иммигранташ бешарг»

Ииттьа х1ана а, электроэнерги а тоъаш экономика дег1ахара темпаш лаьг1енна, хьабе болх боацараш спхьа совбувла хала ханаш т1аоттача ханаш, безараш иммигранташ ба. «ЕЭС в1ашаг1ахелла мехкаш» кхьа мехкашкара т1аухача болхлоишта хьалхашка на1араш д1акьувлаш а хьалхаг1а денз бахьха иммигранташ фу дац кхарг боахараш хьан а да.

Дукха ха йоацаш иммигранташта х1ама техар ФРГ федеральни къахьегама ведомство, кхыча мехкашкара болхлой бехаш предпринимателаша мел енна заявкаш д1аяха дьнна распоряжени а енна. Англе, Бельге, Дане, Италеха а хьалхаг1а социаьб кхымехка мехкашкара т1ауха кхьеамхой. Австре канцлера Бруно Крайске хьакхьаьдадь, кхыча мехкашкара шоай мехка дуккхаг1а т1аухараш х1анзле а «Кхы хьой дуккхаг1а хила йиш йоацаш хилийтаьйаь» ална. «Долла х1ама теркальнача т1ехьаг1а, бохам хинна яздора «Информасьонес» яхача испански газето, — пу пачхалкхенашна дьр дергда Голланде, Люксембурго, хетаргахьа кхыча мехкаша а».

В. КУЗЬМИН (АПН).

ЧИЛИ: Г1ОМАРАХ ДЕТТА ЛОАРХ1АМАШ

Дунен кепайоазоно хьакхайкадечох, ше деча деррига зуламех 75 процент совг1а дадаш Сантьяго мехка кхьча промышленни центрий болхлой кхертала цу чилийски т1ема хунто Эзараш чилийцашъ байбаб б1еха террор бахьан долаш.

«...Столични пригороде удалача Ногалей яхача поселке цхьан болхлочун ш1аг1а чу а хьийлха, менге т1а улладешъа а герз 1отт1адийтта чийнав вэ путчисташ. Цу поселке хунта салташа топаш теха вийнав халхьа цхьоаг1он, активист а цуша цхьаьна из волча хьоашалг1а вена хиина цуп ша вола а. Сантьяго къулбехьарча йисте саштечо топ теха йийнаб комендантски сахьат д1адоладенна пхи минут мара ца яьннача хана хи тэ д1акхосса нийча д1аварьаьна хиина къасаг...

Дукха ха йоацаш шийт чилийски доттаг1чуи гара кхьхат денад венесуэльски журналиста Эктор Мухикага. Из цунга хьоахоачадаь мехкара дабахха вайтаь бахьанна тешамечча нахага г1оала. Кепатеха арадаьннача письмо автора хоеш бу:

«Ухказа даьлларн доалларн — дагадоха йиш йоацаш — мехкаш хилла ж1амаш яхха х1амаш да. Ма дорхбеннен кънза баьнен лел путчисташ! Хьона махкара, дукха яздадь аз фашистмах — хьаьта х1анз сай б1аргаша б1аргету сона аз фуй я. Сан-Мигеле, вай цхьан ханна хиннача Палестрорча коммуне, топаш етташ х1анзле а 600 совг1а нах бовбаьб... Халкьа цхьоаг1онца оаг1уш хиинаб аьнна да бехке вальча йийнашъ т1ема патрулo топаш тоха тиг1анаш яхаш дунь. Т1аккха лейтенанта йоалаьяча ихьакха патрулу цу мете топаш теха йоаяь йийнагш а шоашка яхар де ца тига салтий а. Укх деношка ухказа кхьа кор эбобаг1ар6аш дувл бай доттаг1ий: цхьабараш талазар т1алоатталдь е топаш йийтта бовбаь, вожаш лийша чубоахь е байлда леланза ца боелаш ба...»

Чилийски хунто ше кертера тоаспа йола х1ама эггара хьалха хьоастаьйой полехалан бахьан болхлой класса хозахетадь т1аерзаьйн. Духхьал къахьегамхой ма барий эггара ч1оаг1аг1а Сальвадор Альенде правительство хьаллоацаш хиинарш. Салт къаьстта ч1оаг1а т1ехьа Халкьа цхьаог1он парти, профсоюзи организацей лидерашта. Путчисташа лергвалча хьа хьа т1а оттавe лаьх1ад Коммунистически парте Генеральни секретарь Луис Корвалан, Халкьа цхьоаг1он дукхха болхой дентелаш концентрационни лагере 1азап озаш болхкача Досон яхача г1айре т1а.

Акхача г1улакхашта Чилера меттел, ерригача Латински Америкера а демократаш кхерабен в1ашаг1бахен г1онарах хунто карчарг1ашаш г1онарах халдетта да. Бахьдь т1а ца яла йиш яц «Тахан цlер т1а ших боагабарах самукъадулаш йаа бараш дийна болашшка а цун сийдача аланиг юкъе боаргарбоаш, шоай кхьдлахь йаи фекь венесуэльски журналиста Хорхе Дягера яхар.

Ю. ГВОЗДЕВ. (АПН).

«ПОЛЬША—МОХКИ НАХИ»

22 июль — Польша юкаэтта Дн. 30 шу дуз фашистски г1аьрахоех мохк мукъабаькха болабаьча диймаьхьа день.

Апрель бутт болабеннача юкъе выставкаш уттаеча московски Центральни зале хьайил1ад «Польша — мохки нахи» яха йоккха фотоэкспозици. ПНР 30 шу дизара хетадаьча. СССР-ерча Польски культура Денощка дувзаденна чакхйоаккхаш я из.

Выставка хьалхарчокха вахара деррига доакъошка халкьа Польшана карагl1аьянараш, социализм хьаьляра темпаш халдаина лакхьдуш хилар. Польски болхлой парте VI съезда ПОРП-а 1 Ерригпольски конференцен решенеш кхоачашъа хьахиннараш.

Цига я ишта полякий доккха дезала альбом ала йиш йола элементаш а: хьахьлк мехка таханара г1улакхаш, цун х1анзара обычен, польски дезалаш.

Экспозицие сценаре автор — СССР-е корреспондент болаш дуккъхача шерашка болх бень, ишта х1анз «Польша» яха журнала кертера редактор вола Эдвислав Романовски.

«Машаре Польша» яха раздел КПСС XXIV съездох кхьолаьяча махара Программа кхоачашъеча республико хьнаре дакь лацара хетавь я. Цуп экспопаташа дувц Польшо Вьетнама Демократически Республикана дьча новкъосталах, чилийски патриоташашта солидарностах, польски халкьо шен интернационални долахьа тохкачо хилларах.

«Парте куг1алду» яхача раздела хьокха оттаьдь ПОРП VI съездо болх беча деношка, болхлой коллективаш партийни собранешка дьхьа суртъ.

«Июльски манифест», «Промышленность», «Юрта боахам» яхача разделаша хьахьлк польски халкьо пачхахьалкхено 30 шера хьабена обществонно - экономикски эргалоболах йола мехкарча исторически ниxь. Цига хьокха оттадьда мехка болхлой кластах, хьалхалаттача промышленни предприятех доха суртaш.

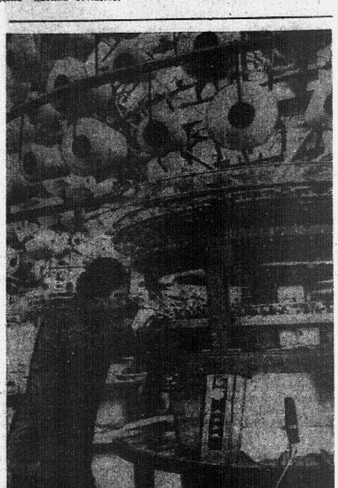
Масс оаг1охаьаваьа цхьана леладу польско - советски г1уллакхаш яхача тайп-тайпараш разделахь. Цхьабакьда польско - советски доттаг1алла темана, из дукхдувлача моттигашта цун традицешта хетаеньй «Кхоачарг1а бола доттаг1ий» яха къаьстта раздел. Цунца юкъаерна я польски ильяттан т1а баьиача советски т1емахоех дувцаш йола «Сюйта памяти» яха раздел а.

Дукккхача стендаша дувц Варшава хьалхаг1а дьз хьачча туралча ханах, из юхаметтоттаярах, цун хозалах, столица таханарча деноех.

Выставка в1ашаг1еллар польски оаг1онгахьара «Печать — книга — «Рух» яха объединени я, х1аьта чакхйоаккхар — «Интерпресс» яха польски агентство.

Москвичашта т1ехьа выставкага хьоьаргба Советски Союза кхьча гoродашкара йоа Цул совг1а, тайн а тайпарча тематически комплектех латтача экспозицера суртий хокхеш кхьча мехкаша пайда эцарба ПНР 30 шу дизарца дувзадена.

(Интерпресс — АПН).

Чехословаке доккхаг1йолча машинашъеча предприятех я «Збройовка». Цуп тайп-тайпара продукци — юртбоахама техника, йоазув кхьетадета машинаш, текстильни промышленности оборудовани — дуккха д1аухийт в1аши Экономически новкъостал деча Совета членаш долча мехкашка, цу дакъе Советски Союзе.

СУРТА Т1А: Мирослав Мражек — социалистически къахьегама бригада кулгалхо экспорте яьхийта лерайна пневматически ткацки станок в1ашаг1йоллаш воалл.

ЧТК—ТАСС сурт.

Лакха лоаттаде болхлочун сий

Т1ЕХДИКА ДЕШАЧЕИ ХЬАЛХА ЛАТТАЧЕИ КЪОНАБАРИЙ СЛЕТ

Укх деношка В. И. Ленина ц1ераг1а культура Ш1аг1а профтехобразование дешара заведеней хьехархой коллективаша, училищий базови предприятийн комсомольски организацеша цхьана бьча балхаза Ерригсоюзни хьажара хетадаьча. Из кхьдо ханаха производстве хьалха латтача къонарий республикански слет хилар.

Цу т1емах дайна доклад. йир Нохч - Г1алг1ай профтехобразование управлене начальника А. Кучерова.

Вай республике дерригача мехка санна, кхалифицированни болхлой хийбара кертера моттиг кхоах профессионально-технически образовани систаи йолча дешара заведенеша.

Ийслаг1ча пятилетке вай училищешка халкьа боахама тайп-тайпарча отраслашта эшаш бола 49 эзар болхлой арахецаргба. Вай республикерча 30 училищешка 80 специальностех 15000 совг1а саг ва дешаш. Х1ара шера 10 эзар совг1а кьона специализированни болхаь д1акхет республика предприятей, стройкай колхозий, совхозий къахьегама коллективех.

Профессионально - технически образовани система — хальхъа образованена чулоаг1а дакъа да. Х1аьта, цхьамкха белгало а я цуи.

Халкъа боахама тайп-тайпарча отраслашта аьха бувзам болаш я профтехучилищеш. Къонача болхлоша шоай кхьдлахь яьхаш йола хьехархой коллективаша беча халлаш хийсса лоарх1ам болаш ба шоай тешаргахьа бола профтехучилищешта ер йола терхо.

Училищаш хьехархой коллективаша базови предприятешца цхьана бeча балхага Ерригсоюзни хьажар долча хана профтехучилищей дешара-материальни база шерьара доаха эгар бахь. х1анзара технически оборудованеца 1алашъяь уж.

Профтехучилищей материальна - технически база ч1оаг1яра, дешархой балха говзал лакхьяра шенхаштта теркам т1абохийтар я № 5 йола СГПТУ, №3 йола ГПТУ, № 2 йола СГПТУ, № 1, 2 йола ТУ.

Къона болхлой кхебара, № 8 йолча ГПТУ дешара - материальни база дег1айоаллара, кхетам баларна болх дикаг1а в1ашаг1ехьбалара дана теркам т1аоттадьа Гудермесски станце локомотивни депо комсомольски организаци. Деноpa 80 процент болхлой цу училище дийна ба. Традици а хиина д1аяттад депо коммунистически къахьегама коллективашех, комсомольско-молодежни бригадашех № 8 йолча ГПТУ дешархой дешара производствени группашта шефство лелаеш.

Республика кхьы дуккхача предприятеша профтехучилищешта деча новкъосталах, профтехучилищий хьехархой коллективашта хьалхаьа латтача дехарех, шоай балхаьа д1адаха дезача цхьаш доалча кхоачамбоацарех дийцар А. Л. Кучеренкос.

Гулбеннараша хьалхагка кхамаьлаш дир № 7 йолча Ш1аг1а монтажно - к1иш1олоча управлене комсомольски организаце секретаря Коломейцев Виктора.

— № 5 йолча профессионально - технически училище шефаш ба тхо. Оаха терхо ю х1ара дешархочун. Цу балха юкъе къаьстта доккха дакъа доал слесараша Потапова, Безверне, Бабаченкос, иштта кхмчар а. Х1аране ший къаьстта дешархо ва. Шефаш духхьал дешархой практикаш болча хана т1ехьажам лелабь дешарахь беш, чаьхьо хьулабе из 1еш. училищера г1улакхаш миштад кхьэ, дешархоччо миштд деш, дешара программаш хоаш хиш. иштта кхьдолчинга а. Х1ара балха минута, секунда саш бе. из эхьа йоа ца е. болхлочун сий лакха лоаттаде 1омабу цар къона болхлой.

Профтехучилище дешархошца кхетама болх делабь комсомольски организаце а. Оаха в1ашт1ехьдоах производства ветеранашца дешархой в1ашаг1тохар, чакхйоах тайп-тайпара санкердане сайренаш, диспуташ.

Доккха новкъостал даьд тха управлене № 5 йолча профтехучилищо. Цо 460 саг1а кьона йола общежита хьалъеш. «Лесная поляна» яха салалаза лагерь а яьй оаха дешархошта.

№ 1 йолча профтехучилищера дешархочо, группа комсорга Чернухина Зоэс аьлар:

— Тха группе дешаш 26 саг ва. Царех 15 саг т1ехдика дешаш ва а. Къаьстта дувцаа лов сона тхой шефех лаьцна. СССР 50 шу дизара ц1ераг1а йола химкомбинат я тха базови предприятиз. Комбината училищена дукха оборудовани, инструкцеш, приборaш, пхьег1аш, химреагенташ. Комбината хулгалхоша новкъостал дагь аппаратчикий говзал кхараерзанза эшаш йола тренажер училищена 1алашг1аяь.

Х1аьта, училища болх беш балха хана денз комбината 3000 болхлой 1омавазь.

Т1ехьарча хана ч1оаг1бенаб училище группаш комбината комсомольско - кагирхой коллективашца бувзам.

Тхоай шефашца цхьана садаьара сайренаш, огоньнаш, диспуташ технически конференцеш беш тхо. Дешархой балха говзал лакхьяра ч1оаг1а новкъостал ду «Профессеx дикаг1ар», «Дикаг1волча аппаратчик» яха конкурсаш - хьалхараш в1ашт1ехьбоалаш. Хьинара дакъа лоал тха училища дешархой «Къонабарий говзал, тохкам», ударни къахьегам пятилетка хетабе» яхача болама юкъе. Тха училище дешархой дукхь дийна ба 1еш, даим шоай культура лакхье г1ертаь, спорта доакъашхой. Цу ба. Х1анз пачхалкхаьн экзамен д1аяла кечлуш ба.

Иштта къамаьлаш дир кхьы дуккхача а.

Слет чакхйоалаш дукхача коллективашта, къахьегама ветеранашта, т1ехдика дешархошта, комсомольски активисташта Сийлен грамоташ елар.

СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆

ДЗЮДОИСТИЙ ЯХЬАШ

Дукха ха йоацаш г. Майкопе хьалхайаьннай дзюдох къахьегамхошта юкъе Къулбехьен Россе хьалхара моттиг яккхара яхьаш. Цу яхьаша гулбабар Ростовски, Белгородски, Курски областий, Дагестана, Къилбаседа - Х1ирийчен, Нохч-Г1алг1айчен, Краснодарски Ставропольски крайй къона атлеташ.

Цу яхьашка дика аьттув баьлар вай республикерча «Локомотива» вирала я. Шийца в1ашаг1 мел кхийттача спортсмен эшаваьча Ю. Дудуркаева яьккхар хьалхара моттига кхастта хургйолча Россе къонача дзюдоистий чемпионата финале дакъа лоаца бокъон.

Командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар Краснодарски крайн командос. шоллаг1ча — хьаоалг1ен моттигаш яьхар куринаьаьа ростовчанашо. Х1аьта вай республика команда йиъаг1ча моттиге я.

С. ПАРЧИЕВ.

ШАШКАШ

3 апреле городерча шахматий клубе д1адоланнай эзар шашкех ловзар РСФСР ахфинал. Цу турнире дакъа лоацаш ба Российски Федерацедикаг1вола 48 шашкист. Царна юкъе ба хьалха д1адахча шерашка мехка а РСФСР а призераш хинна СССР спорта мастераш Т. Шмульян (г. Таганрог), Ю. Харченко (г. Калинин), А. Мишкина (г. Рязань), мастерала кандидаташ Б. Антонов (г. Иваново), Г. Бедкин (г. Горький), А. Бородкин (Ростовская обл.), А. Гомонов (Брянск), кхыбараш. Берригаш д1алазьчача 11 спорта мастерий, 26 спорта мастерала кандидатий, 9 пхьоаг1а разряди ба цига дакъа лоацаш.

Х1аьта грозненски болкха аьттув хиннаб укхаза. Кхьча областашкарей городашкарей кьоаманаш хьа бахкар бахьан долаш судейски коллеге юкъебоалабаь бозг1арел совнаг1а Грозно спортсменаш.

Х1анз, пхи тур чакхъяьлча, т1ехьаг1а хьалха боаг1а Н. Храмушин (Грозный), Н. Лошаков (Московски обл.) Цу шинне йиъ-йиъ очко я.

Цаьна т1ехьа ба х1аране 3,5 очко йола хьх саг (Бондарев, Кукушкин, Мамлин, Суханов, Шмульян). Х1аьта 4 очко я Н. Симоненкон кхы 11 саген хила йиш йолча 5-нех кхоккха очко я.

Яхь д1ахо хьош я.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Г1УЛАКХ ДЕЗАШ ХИЛЧА

Карабулакски № 1 йолча юкъерча школе хьехаш йолча Косях Юлия Константиновнах говза хьехархо, тешаме новкъост я оал. Юлия Константиновна тийша я нагахьа санна хьехархочоа толамаш дехар йоли дешархой къахьега я уйлае а 1омабе безилгах.

Моллаг1ча а классе тайп-тайпара дешархой хиьслу — цхьабараш дешарах т1ехдика кхеташ, вожаш — кхьметтел дешара программаш а лоарх1а ца беш. Цудухьа Юлия Константиновнас цунга хьежжа эггара ниьсаг1а бола никъ хорж. Т1аелла бола байт т1ехьабусаршка, саготтайтаи дика кхечахарга а.

Х1ара дешархо, эггара хьалха, уйлае 1омаву Юлия Константиновнас, деша литература могаду. Цунах дика лайда а бола. Шо хьехаш йолча предметашка дешархой безам ч1оаг1бу, из массане кхетадердо дувц.

Ше школе хьехаш йолча ханна денз 300 совг1а дешархо 1омавьа Юлия Константиновнас. Цо хьехаш хиннача дешархой дукхаг1бараш Москве, Ленинграде, Орджоникидзе, Грозне университеташка деша бахг1а.

Х1анз хургйола выпуск — тхо да, тахан аттлаг1ча классе дешаш дараш. Х1аьта тха массане а безам ба тхоай хьехархочоа Косях Юлия Константиновнина дог т1ехьа барка ала.

В. БАКАЛЮК, Карабулакски № 1 йолча юкъерча школа дешархо.

1966 ШЕРАРА 3 % КХАЖ БОАГ1А ПАЧХАХЬАЛКХЕН ЧУРА ЗАЕМ

1974 ШЕРА 30 МАРТА ГОРОД БАРНАУЛЕ 62-ЧА ТИРАЖА

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Кхаж бенаб заеча ерригача шовзткъе пхе разрядерча серейн облигацейн укх номерий:

Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхаьжа боарам сомашца	Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхаьжа боарам сомашца	Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхаьжа боарам сомашца
100337	21*)	2500	129824	03*)	500	165846	24*)	500
100388	04*)	500	129986	48*)	500	165929	20*)	500
101635	14*)	1000	130211	46*)	500	165954	1—50	40
101984	13*)	500	130634	1—50	40	166026	1—50	40
102004	1 — 50	40	130904	1—50	100	166083	1—50	40
102551	43*)	500	132481	1—50	100	166630	1—50	40
103068	09*)	500	133222	20*)	500	167280	23*)	500
103371	44*)	500	133794	44*)	500	167927	36*)	500
104025	11*)	500	135367	33*)	500	169194	1—50	40
104078	20*)	1000	135944	1—50	40	170061	19*)	500
104461	22*)	500	136145	09*)	1000	170231	04*)	500
104527	37*)	1000	138727	07*)	500	170317	28*)	500
104875	1 — 50	40	138801	1—50	100	171629	15*)	500
105117	1 — 50	40	138942	06*)	1000	171656	42*)	1000
105300	48*)	2500	140208	03*)	500	172095	39*)	500
105375	38*)	500	142673	32*)	500	172167	02*)	500
105628	1—50	100	142816	1—50	40	173063	19*)	500
105751	01*)	1000	144594	02*)	500	173323	18*)	500
106356	1 — 50	40	144698	09*)	1000	173603	07*)	500
106518	20*)	500	146786	45*)	500	173746	13*)	500
107519	1 — 50	40	147093	41*)	500	174157	07*)	500
107796	1 — 50	40	148030	08*)	500	174737	1—50	40
108426	35*)	500	148473	43*)	500	175244	46*)	1000
108427	42*)	500	148805	19*)	500	175344	05*)	500
109901	28*)	1000	149170	1—50	40	175568	1—50	40
110693	1 — 50	100	149335	27*)	500	176083	17*)	500
111884	05*)	1000	149993	18*)	500	176181	24*)	2500
113492	07*)	500	151277	41*)	500	176829	50*)	500
113871	1 — 50	40	151294	12*)	500	176910	31*)	500
113878	28*)	500	151304	46*)	500	177729	1—50	100
114286	1 — 50	40	152224	1—50	40	177875	16*)	1000
115184	09*)	5000	152315	27*)	500	177883	18*)	500
115575	42*)	500	153053	1—50	100	178555	41*)	500
115596	19*)	500	153342	1—50	40	179123	44*)	500
115914	05*)	5000	153400	44*)	500	179827	1—50	40
116462	41*)	500	153767	21*)	500	179866	07*)	2500
116695	20*)	1000	153909	27*)	500	180594	19*)	1000
117942	19*)	500	153940	45*)	500	180942	28*)	500
118396	33*)	1000	154208	12*)	500	181552	1—50	100
118884	50*)	2500	154317	1—50	40	181569	46*)	500
119480	15*)	500	154711	20*)	500	181861	39*)	500
119705	47*)	500	155694	38*)	500	181864	47*)	500
119837	1—50	40	155860	40*)	500	181995	38*)	500
120603	36*)	500	156469	1—50	100	182505	14*)	1000
120877	1—50	40	157178	1—5	40	183869	46*)	500
121225	46*)	500	157472	12*)	500	184981	39*)	1000
121773	1—50	40	157815	07*)	500	185040	33*)	500
122937	24*)	500	158616	1—50	100	185054	24*)	500
123234	37*)	500	158621	25*)	500	186069	1—50	40
123269	34*)	500	159329	1—50	40	186669	29*)	500
124291	31*)	500	159554	48*)	500	188854	1—50	40
124840	1—50	40	160100	1—50	40	189331	41*)	500
125834	31*)	500	160252	50*)	500	190698	38*)	500
125885	24*)	500	160424	42*)	500	191041	1—50	100
126406	13*)	500	162293	19*)	500	191863	32*)	500
126971	1—50	100	162466	44*)	500	193720	1—50	40
127810	34*)	1000	162670	29*)	1000	195252	43*)	500
128102	42*)	500	163154	16*)	1000	196155	38*)	500
128731	1—50	40	163207	17*)	500	196715	1—50	40
129272	1—50	40	163265	1—50	40	197656	1—50	100
129485	1—50	100	164066	04*)	500	197966	24*)	500
129551	06*)	500	164972	17*)	500	198544	1—50	100
			165180	46*)	500	199464	14*)	500

*) Цу серех йолча вокх 49 номерах х1аране 40 сома кхаж бенаб.
Таблица т1а хьахьекхаб ткъаь сома маьха йолча облигаце бена кхаж.
Итт сома маьха йолча облигацех бенача кхажах ах яу.
Бенача кхажа юкъебихьаб кхаж бенача облигаце шиь мах.

Нохч-Г1алг1ай АССР гострудсберкассай Управлени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

9 апрель

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. 1уйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Киноиниъ бархой клуб». 10.15 — «Меченый атом» яха художествени фильм. 15.25 — Передачай программа. 15.30 — Шахматаш. 16.00 — Босбола телевидени. Дай-мехка иллеш. 16.30— Дай-мехка г1олла. Белорусски ССР. 17.00 — Юрта в1ашаг1кхетар. Социалистически къахьегама шозза турпалах Гиталовах а цуи бригадах а йола телевизионни очерк. 17.30— Дешархошта. «Дошо шайба» яхача клуба приз яккха. 18.00 — Социалистически яхье хьалхалаттараш болча. «Нефтехимзапчасть» яха завол (г1алг1ай меттала). 18.10 — Нохч - Г1алг1айчу г1олла. Информационни программа (эрсий. г1алг1ай меттала). 18.30 — «Котало» яха полевая почта. 19.00 — Доазол дехьарча хьаьший б1аргашца Советски Союз. 19.15 — Островский. Пушкина ц1ераг1а долча Ленинградски Пачхахьалкхен Академически драма театра «Последняя жертва» яха спектакль. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Последняя жертва» яха спектакль д1ахоаьхьар. 22.30 — Босбола телевидени. Вай адрес Советски Союз да. 23.30 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.50 — Юртара вахар (нохчий меттала). 19.20 — Документальни фильм. 19.30 — Лаьтта, нах баха планета я, цох 1илмано яхари дыно дувцари (нохчий меттала). 19.45 — Шоана, бераш. 19.55 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (г1алг1ай меттала). 20.10 — Киножурнал. 20.20 — Телевизорашка хьожарий заявкех дола концерт (г1алг1ай меттала).

10 апрель

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. 1уйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Островский. Пушкина ц1ераг1а долча Ленинградски Пачхахьалкхен Академически драма театра «Последняя жертва» яха спектакль. 19.25 — Передачай программа. 15.30 — «Поезд» яха телевизионни документальни фильм. 16.00 — Радищев. Петербургера Москве никъ бар. 17.00 — «1илма — тахана». 17.30 — Босбола телевидени. Берашта. «Говза кулгаш». 17.55 — Босбола телевидени. Хоккеих йола дунен чемпионат. Чехословаке сборни — Советски Союза сборни. 20.15 — Босбола телевидени. Концерт. 20.35 — Босбола телевидени. «Хьалхара безам» яхача телевизионни художествени фильма премьера. (Польша). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. СССР-а композиторий 5-г1ча съезде. Эстрадни концерт. Союзий Ц1ен Колонни залера трансляци. 22.45 — Босбола телевидени. «Спортлото» тираж. 22.55 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.30 — Нохч - Г1алг1айчу г1олла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.50 — Хоамаш, реклама. 18.55 — Документальни фильм. 19.05 — «Красни Арми» ц1ераг1а йолча колхоза лаьтта лелалерий опытацара. 19.25 — Киножурнал. 19.35 — Къахьегамца сий долаш ва саг. Доярка Гайрбекова. 19.45 — Шоана, бераш (г1алг1ай меттала). 19.55 — Фильм-концерт.

РАДИО

9 апрель

6.00 — Юртара 1уйре (эрсий меттала). 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Нохч - г1алг1ай ашарий концерт (г1алг1ай меттала). 8.45 — «Ц1е сийгаш» (г1алг1ай меттала). 16.00 — Юрт дег1аяра социальни г1улакхаш. Философски 1илмай кандидата Симуша беседа (г1алг1ай меттала). 16.15 — КПСС-а XXIV-ча съезда соцамаш кхоачашде. Пятилетка диъаг1а шу (нохчий меттала). 16.30 — «Зуламера дестама лазарашн цунца лоаттабу къовсами» яха лора беседа (нохчий меттала). 16.45—КПСС-а XXIV-г1а съезда соцамаш кхоачашде. Т1анйца план кхоачашъеш латт (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, г1алг1ай меттала).

10 апрель

7.30 — «Грозненский рабочий», «Ленинан некъ» газетий обзор. 8.25 — «Ленин массаз а халкъа дега т1а ва» яха Ведзижева беседа (г1алг1ай меттала). 8.40 — Ашараш. 8.45 — Школьни глобус (эрсий меттала). 16.00 — Ленински коммунистически субботника накъаболхаш (эрсий меттала). 16.15 — 1адатен шари1атен во г1улакхаш а цар ду доккхий зуламаш а яха Исаева беседа (нохчий меттала). 16.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 16.45 — «Яхь толама хьаст ба» яха корреспонденци. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, г1алг1ай меттала). 19.30 — «Х1анзара ханара къона саг» яха радиовыпуск (г1алг1ай меттала). 20.00 — «Вошал долча халкъий ашараш» яхача циклацара передача (г1алг1ай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике г1оллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике г1олла 12—17. Грозне 14—16 градус й1овхал йолаш хилеи тарлу. Кхоанен ломнея морхаш я йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш, наг-нагахьа йоачаи а йолаш малхбузехьара мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 2 градус шелаатгара 3 градус й1овхалга кхоачаш, денощка 4—9 градус й1овхал йолаш хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-г1а этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретаря—3-34-36; партийни вахарей культурен отделий — 3-61-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделаи бухгалтерен — 2-60-71.

Газет арадуха шиннаре, оаи, шоатте деношка.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-36; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; писем и бухгалтерии — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 3703.